

CONTRA

nr 5 2011 (nr 219 från starten) årgång 37 Pris 25:-

Sverige och Stasi
Teokratin i Iran
Vindkraften

garanterat politiskt inkorrekt

9 770347 647008

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra
Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare
Géza Molnár

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM
Telefon 08-720 01 45
E-post redax@contra.nu
Internet hemsida <http://www.contra.nu>
Sluten del endast för prenumeranter:
<http://www.contra.nu/prenumerant/oversikt.html>
Användarnamn och lösenord finns endast i den tryckta versionen av Contra.

Prenumeration

Minst 175, rekommenderat 250 kronor, per år. Inbetalas på plusgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 5682-0392.
Studerande 95 kronor, ange skola/ universitet vid betalningen.
Finland: Minst 20 euro per år.
Bankgiro Sampo 800018-70846087.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár
Redaktion: Géza Molnár, C G Holm och Fredrik Runebert
Övriga medarbetare: Benny H. V. Andersson, Karl-Göran Bottwyk, Tommy Hansson, Bertil Häggman, Ann-Mari Lahti, Bertil Lindblom, David Stavenheim och Maria Walden samt Christer Arkefors i Italien, Bertil Wedin i Mellersta Östern och Allan C. Brownfeld i USA.

Presslagd 2011-11-14
Carlshamns Tryck & Media AB,
Karlshamn 2011

Omslagsbilden. Iran är en teokrati. Den "demokratiskt" valda nationalförsamlingen och presidenten är valda enbart bland dem som är godkända av Vaktarrådet. Den högste beslutfattaren är vald på livstid för att avgöra vad Allah säger, inte bara om vilka som ska få kandidera till parlamentet och presidentposten, utan också om lagar som antas av parlamentet. Högste makthavare är ayatollah Ali Khamenei. Läs Fredrik Runeberts artikel på sidan 23!

CONTRA-NYTT

Valentin Agapov

Den välkände ryske dissidenten Valentin Agapov avled i Malmö tidigare i år. Under 1970- och 1980-talen var han en av dem som gav förtrycket i Sovjetunionen ett personligt exempel i Sverige.

Valentin Agapov 1934–2011

Valentins öde var djupt tragiskt. Han utbildades till rymdingenjör och fick arbete inom den ryska rymdindustrin. Men i Sovjet innebar det vare sig att han kunde få en anständig bostad eller mat som kunde mätta familjen. Därför tog han arbete i den sovjetiska högsjöfiskeflottan. Vid en kort mellanlandning i Helsingborg råkade han på kant med fartygets politiske övervakare när han fastnade vid en TV-butik som visade sina produkter i skyltfönstret. Efter konflikten insåg Valentin att han skulle få problem och han sprang helt sonika ifrån de andra sjömännen och sökte politisk asyl i Sverige. Han ägnade sedan många års kamp för att få sin mamma, sin hustru och sin dotter till Sverige. Han hade en sällsynt förmåga att få massmedias uppmärksamhet bland annat genom drastiska aktioner. Han

blev en nagel i ögat på KGB. När Contra gav ut Valentin Agapovs bok "Mitt Ryssland" presenterades den på en bokmessa i Älvsjö. När mässan öppnades tog det några minuter innan den förste besökaren hittat till Contras monter långt in i den gigantiska mässhallen. Den förste besökaren (Valentin hade inte kommit än, så samtalet fördes med Contras monteransvarige) började på engelska förhöra sig om Valentin. Det var en man från sovjetiska ambassaden! Boken *Mitt Ryssland* följer Agapovs öde fram till och med avhoppet i Helsingborg. Han skrev också en andra bok som beskrev hans kamp för familjens återförening. Just som boken var översatt och skulle gå vidare till tryckeriet fick Agapovs dotter resa till Sverige, samtidigt som det blev klart att Agapovs hustru fattat tycke för den KGB-officer som i årtal hade varit ansvarig för övervakning av familjen. Boken trycktes aldrig. När dottern Lilia kom till Sverige dröjde det inte länge förrän hon och fadern råkade i luven på varandra. Trots att de bodde bara någon kilometer från varandra i Malmö så talade de inte med varandra.

C G Holm

Contra försenad

Detta nummer av Contra når prenumeranterna gott och väl en månad efter utgivningsplanen. Tyvärr har redaktionens arbete hamnat på efterkälken. Vi räknar med att "springa ikapp" under 2012. För prenumeranterna är det bra att veta att en prenumeration alltid omfattar sex nummer. Contra nummer 6 2011 kommer till prenumeranterna i början av 2012. Har Du en prenumeration som omfattar kalenderåret 2011 får Du självklart även detta nummer. Normalt räknar vi inte kalenderår för prenumerationer utan sex nummer. Oavsett när på året prenumerationen började. Med sista numret på Din prenumeration får Du en betalningspåminnelse. Och skulle Du inte komma ihåg att betala den får Du ytterligare en påminnelse.

Det inbetalningskort som bifogas varje nummer av Contra är avsett för dem som vill ge en gåva till Contra eller dem som vill beställa någon av Contras produkter.

Izvestija skriver om Contra!

Äldre Contra-läsare kommer säkert ihåg namnet på tidningen Izvestija, det gamla regeringsorganet i det kommunistiska Moskva, som jämte Kommunistpartiets tidning Pravda stod för nyhetsförmedlingen i landet. Izvestija finns kvar, även om upplagan är betydligt lägre än den en gång var så överstiger den fortfarande 200 000 exemplar. Idag ägs tidningen av en "oligark" (Jurij Kovaltsjuk), men under perioden 2005–2008 kontrollerades tidningen av Kreml genom det Vladimir Putin närstående gasbolaget Gazprom. I oktober behandlade Izvestija en pågående rättegång i Archangelsk, där de tilltalade är historieforskaren Michail Suprun och majoren Alexander Dudarev.

Några personer knutna till Contra har engagerat sig för Suprun och även ordnat flygbladsutdelning utanför ryska ambassaden (se vidare Contra nummer 3 2011). Detta dök upp när Izvestija tog upp fallet den 19 oktober. Här följer en översättning av artikeln i Izvestija:

Röda Korset försvarade historikern från Archangelsk. I Europa pågår manifestationer till försvar för författaren av boken om de förtryckta tyskarna, som har ställts inför rätta i Ryssland. Den archangelske historikern Michail Supruns fall hotar att förvandlas till en stor internationell skandal. Suprun skrev en bok om förtrycket av Rysslands tyskar under Stalin. Den tyska grenen av *Röda Korset* skickade till domstolen i Archangelsk, där rättegången pågår i historikerns frånvaro (han är själv i Polen), ett öppet brev i vilket åtalet mot Suprun fördömdes. I Ryssland åtalas han för intrång i privatlivet. Medlemmar i den svenska organisationen för mänskliga rättigheter Contrastiftelsen

har genomfört flera protester vid ryska ambassaden i Stockholm.

År 2007, skrev den tyska grenen av *Röda Korset*, Pomors Statliga Universitet och den regionala polisen på ett avtal om att publicera en bok om familjerna till de förtryckta Rysslandstyskarna. Efter Andra världskriget var Archangelsk en av de viktigaste platserna dit tyskar skickades i exil. Arbetet med boken anförtroddes chefen för historiska institutionen Michail Suprun. Han fick tillgång till arkiverade handlingar av regionchefen för institutionen för inrikesfrågor, Alexander Dudarev. *Röda Korset* lovade att betala universitetet 40.000 euro för boken.

Två år senare, 2009, började historikern få problem. Till ämbetet för FSB [ryska underrättelsetjänsten, efterföljare till KGB] i Archangelsk kom det skrivelser från ättlingar till tyskar som var förtryckta att publiceringen av boken och av informationen om deras förfäder var en kränkning av deras privatliv. Säkerhetsofficerare genomförde en kontroll. Historikerns lägenhet och kontor genomsköts. En dator med allt material konfiskerades.

FSB har medvetet smutskastat Suprun berättade Alexander Dudarev för Izvestija. Säkerhetspersonalen frågade hans elever om de hade legat med honom, eller om han gett mutor. Under hösten 2009 framlades resultatet

av undersökningen till utredaren. *Direktoratet för utredningskommittén för nordvästra federala distriktet* inledde ett brottmål mot Suprun på två paragrafer "kränkning av privatlivet" och "missbruk av makt." Alexander Dudarev anklagas för maktmissbruk. Denna vecka började rättegången, men den var stängd för pressen och utan den huvudanklagade. Suprun har ännu inte varit med på mötena, han är på en affärsresa i Polen.

Enligt de anklagade har ättlingarna till de drabbade skrivit under anmälningarna under tvång. De som gjorde anmälningarna var gamla människor, säger Dudarev. De förstod uppenbarligen inte vad som krävdes av dem. De hämtades med taxi.

Fallet orsakade resonans i hela Europa. Den tyska grenen av *Röda Korset* har i den tyska allmänhetens namn skickat ett brev till domstolen i Archangelsk, i vilket de har uttryckt upprördhet över förundersökningen mot vetenskapsmannen.

Under de senaste veckorna har skandinaviska människorättsförsvarare, däribland medlemmar av den svenska organisationen Contrastiftelsen, demonstrerat utanför den ryska ambassaden i Stockholm. Enligt människorättsaktivister, har ambassadpersonalen besökt deras hem och fört diskussioner om att de inte ska demonstrera mera. Men jag vet att svenskarna förbereder en massiv kampanj, med omkring fyrahundra man. Den kommer att hållas under de kommande dagarna, sa Michail Suprun till Izvestija på telefon från Polen. Jag tror att orsaken till förföljelserna är en enkel sak: Utländska organisationer finansierar publiceringen av boken som objektivt visar tragedin i tyska familjer i Sovjetunionen och de grymheter som genomfördes av den hemliga polisen. Den lokala FSB kallar anklagelserna att de har tvingat fram vittnesmål för löjliga. "Det är inte trettioåttio, vi behöver inte tvinga fram bevis" sa ledningen. Nästa möte är planerat till den 24 oktober.

Översättning: Maria Walden

Ryska tidningen Izvestija uppmärksammade Contras flygbladsutdelning utanför ryska ambassaden i Stockholm. Här Izvestijas hemsida 19 oktober 2011.

Vindkraften en asocial företeelse på landsbygden

I takt med att vindkraftsprojekten blir allt fler växer vindkraftsmotståndet. En samlade kraft för detta motstånd har blivit Föreningen Svenskt Landskapsskydd, FSL). FSL pekar bland annat på att betydande delar av den svenska landsbygden förstörs till följd av de mastodontlika vindkraftverk som smälls upp i olika delar av landet. –Vindkraftsentreprenörerna lockar med löften om nya jobb, billig el och stigande fastighetspriser, men allt detta är taget ur luften, säger Lars Jeppsson som är styrelseledamot i FSL.

Företrädare för Svenskt Landskapsskydd har under senare tid utmanat det politiskt korrekta miljöetablissemanget genom debattartiklar i större svenska tidningar. Reaktionen har, föga sensationellt, blivit hätsk från den oheliga alliansen av politiker, vindkraftsentreprenörer och så kallade miljöorganisationer som backar upp vindkraften.

Det finns dock även tecken på en försiktig lyhördhet från delar av samhällslivet. Föreningen är i dag remissinstans för miljödepartementet och regionen Västra Götaland. När jag för en tid sedan övervarade en presskonferens i FSLs regi informerades om att en delegation från föreningen samma dag besökt Riskdagen med Folkpartiet som sammankallande. Även representanter för Centerpartiet och Kristdemokraterna medverkade.

–Min uppfattning var att vi blev lyssnade på och fick medhåll och förståelse, kommenterade FSLs ordförande Elisabeth von Brömsen.

Kravlista med fem punkter

I samband med uppvakningen av

riksdagspolitikerna hade föreningen med sig en kravlista om fem punkter:

1. FSL vill att en regeringskommission om vindkraft, med representation från FSL, tillsätts.
2. FSL vill se en tredjepartsgranskning av alla ansökningshandlingar om vindkraft.
3. FSL kräver kontroll av Statens forsknings- och provningsinstitut (SP) vid bullermätning inom vindkraften under medverkan av observatör från FSL.
4. FSL kräver att Justitiekanslern (JK) granskar rättsröten inom vindkraftsindustrin.
5. FSL yrkar på riksrevision av det statliga stödet till vindkraften.

–Egentligen är det fel att det skall behöva bildas en förening mot vindkraftens avigsidor, men det har uppenbarligen blivit nödvändigt, menade Elisabeth von

tommy.hansson@contra.nu

Brömsen. Som vidare pekade på att de alltmer storskaliga vindkraftverk som uppförs ”bullrar och har sig.” FSL ser sig som företrädare för alla förtvivlade människor vars livs läggs i spillror på grund av vindkraftsutbyggnaden.

Som illustration till vindkraftens negativa påverkan på det svenska kulturlandskapet förevisades under presskonferensen ett bildspel i anslutning till vindkraftverk i bland annat Brahehus och Gränna-området. FSLs styrelseledamot Patrik Erixon påpekade: –Inom 1000 meters avstånd från de väldiga vindkraftverken ligger 50 – 60 hus vars folk får nattsömnen spolierad på grund av allt buller.

”Människor gråter i telefonen”

En annan framträdande FSLare är företagsledaren Lars Jeppsson från Hishult i Laholms kommun i Halland. Han har ett förflutet som vindkraftsförespråkare men kom på andra tankar när han blev varse hur ortens tolv vindkraftverk med en höjd av 150 meter påverkade omgivningen.

–Innan vindkraftverken uppfördes fanns här ett idylliskt naturområde med möjligheter för de närboende att

promenera, rida samt plocka bär och svamp.

–I dag är det ett industriområde som är totalt skövlat, sade Lars Jeppsson. Träden är borttagna, här är stora vändplatser så bilarna och servicefordonen ska komma fram, och här är aldrig tyst.

Med andra ord är Jeppsson ytterst kritisk till den pågående vindkraftsutbyggnaden.

–Vindkraftsentreprenörerna lockar med en massa löften om nya jobb, billig el och stigande fastighetspriser. Allt detta är taget ur luften. Allemansrätten, turismen, ridningen, sommarstugorna, allt påverkas negativt av vindkraften. Ingen vill ju semestra i ett industriområde.

Personligen påverkas inte Lars Jeppsson särskilt mycket eftersom han och hans företag håller till cirka sju kilometer därifrån. Däremot påverkas hans 22 anställda i hög grad, eftersom de inte kan sälja sina hus och flytta därifrån om de så skulle önska.

–Jag är själv ledamot i Laholms kommunfullmäktige och kan konstatera att vindkraften lägger sig som en död hand över Hishult. Ändå har hittills bara 19 av planerade 113 verk byggts. Förtvivlade människor ringer varje dag till mig, vuxna människor som gråter i telefonen över att få sina liv förstörda.

Lars Jeppsson tillade att han och Föreningen Svenskt Landskapsskydd inte är emot vindkraften som sådan utan mot vindkraftverk som är felbyggda och ligger för nära inpå den mänskliga bebyggelsen.

–Enda realistiska möjligheten är att bygga i havet, menade Jeppsson. Detta är dock avsevärt dyrare och ger inga arrendepengar till markägarna.

Artistgalor mot vindkraft

Henrik Wachtmeister, greve och godsägare på Knutstorps borg i Svalöv i Skåne, är styrelseledamot i Föreningen Svenskt Landskapsskydd. Han har gjort sig känd som arrangör av artistgalor där bland andra Cajsa-Stina Åkerström, Anna-Lotta Larsson och Francisca Skoog

medverket.

–Det råder rättsröta på området, fastslog Henrik Wachtmeister. Man kan fråga sig varför just vindkraften skall ha gräddfil i förhandlingar med kommunerna, vid domstolsprövningar etcetera. De boende får ingen information om varför deras kungsörnar och fågelsträck skall malas sönder eller varför deras vackra solnedgångar skall försvinna.

Närboendes synpunkter, ansåg Wachtmeister, är värda noll i sammanhanget. Bolagens synpunkter har hundraprocentigt företräde i miljöprövningsärenden. Ny forskning om buller beaktas över huvud taget inte. –Det råder skendemokrati. I Miljöbalken fastslås att det inte skall spela någon roll hur många människor som än klagar. Vindkraften är en asocial företeelse på den svenska landsbygden som skapar osämja och konflikter överallt. Bara i Skåne finns 21 föreningar mot vindkraften. Människorna glöms bort.

Det kommunala vetot

En man från Finnskogsriket i Falu kommun berättade att vindkraftsmotståndare ändå lyckats få politiker att tänka till. Han uppmanar vindkraftskritiker att skriva något varje gång vindkraften omnämns i lokala media.

–Enda chansen att hindra att det byggs vindkraftverk för nära inpå bebyggelsen är det kommunala vetot. Om fler än sex verk planeras kan kommunen gå in och säga nej, och då blir det nej. Det finns dock krafter som vill avskaffa det kommunala vetot och på det sättet effektivt stoppa alla invändningar.

Enligt Föreningen Svenskt Landskapskydd är det främst de pengar som staten öser över all elproduktion som motiverar vindkraftsbolagen att uppföra sina gigantiska plåtschabrak i den svenska naturen. Man tänjer hela tiden på de gränser som finns för avstånd mellan kraftverk och bebyggelse.

–Uppförandekoden har gradvis sjunkit i takt med att penningssummorna ökat, kommenterade Henrik Wachtmeister. Vindkraften kan ge maximalt 0,4 procent av all elproduktion under de dagar den behövs som mest, alltså när det är som kallast. Men likafullt är man beroende av kärnkraft och vattenkraft.

Vem har råd med vindkraft?

I Contra nummer 3 2011 berättade vi om hur "elcertifikat" används för att subventionera vindkraft och andra prioriterade elkällor utan att belasta statsbudgeten och skattebetalarna. "Elcertifikaten" gör att subventionerna hamnar utanför statsbudgeten i form av extra avgifter på elräkningarna. Tidigare fick elförbrukarna åtminstone veta hur mycket pengar som gick till elcertifikat, men numer anges priset inklusive certifikat. Elabonnenterna ska hållas

okunniga om hur mycket de egentligen betalar för vindkraften.

För det är till bioenergi och vindkraft subventionerna i huvudsak går. Det är den minst olönsamma alternativa

cg.holm@contra.nu

elproduktionen och därför är det den som lockar till sig mest pengar. Något lite till små olönsamma vattenkraftverk och så lite att det knappt märks till solgenererad el (som är så dyr att det inte lönar sig ens med stora subventioner).

Systemet fungerar så att den som

En havsbaserad vindkraftspark vid Horns rev i Danmark. Foto: Vestas Wind Systems A/S, Danmark.

säljer energi måste debitera en särskild certifikatavgift. Pengarna skickas till dem som producerar el med alternativa metoder, men trots att det i praktiken handlar om en skatt på vanlig elproduktion och subventioner av produktion av bioenergi och vindkraft passerar pengarna aldrig statskassan. Nivån på certifikaten sätts så att det blir ”lagom” med elkraft producerad med alternativa metoder. Och det är staten som på planekonomiskt sätt fastställer hur mycket som ska produceras med de olönsamma metoderna. certifikatsystemet egentligen är neutralt till med vilken metod energin produceras, bara den är ”förnybar” och ”koldioxidfri”. Marknaden ska sedan avgöra med vilka metoder kraften produceras. 2010 handlade elcertifikatsystemet om cirka 5 miljarder kronor, eller 5 öre per kWh producerad med vattenkraft eller kärnkraft. Just nu har staten dessutom bestämt att elproduktionen med vindkraft ska ökas från 3 TWh per år (2009) till 30 TWh år 2020. Det märkliga är att trots att det enligt certifikatsystemets grundidé inte ska fastställas hur elen ska produceras, har man ändå fastställt målet för vindkraft till 30 TWh om nio år.

Elcertifikatpengarna är nu inte allt som satsas på vindkraften. Det behövs en omfattande utbyggnad av kraftnätet för att kunna mata in vindkraft – eftersom det bara blåser ibland måste det till betydligt mer elledningar än vad som någonsin kan komma att utnyttjas. Dessutom behövs ett finmaskigt vägnät för att klara av alla transporter som behövs för byggande och underhåll av vindkraftverken.

Koldioxidfri el i Sverige

Sveriges nuvarande elproduktion är så gott som koldioxidfri. Vattenkraft och kärnkraft står för ungefär 45 procent var, kraftvärme för 8 procent och vindkraft för 2 procent. Kraftvärme är till en del förbränning av kol och olja, men till en betydande del förbränning av biobränsle (skogsavfall och energiskog, matavfall med mera). Förbränningen av skogsprodukter och matavfall ger visserligen mycket koldioxid, men i energiteoretikernas värld tar naturen genast upp den koldioxiden genom nyttillväxt av skogen eller odling av ny gröda.

Drygt hälften av elkraften anses

vara producerad med förnybar energi. Kärnkraften anses vara koldioxidfri men inte förnybar. Använder man uran eller andra radioaktiva ämnen kan man ju inte förnya dem sedan de förbrukats. Men det verkar lite malplacerat att inte utnyttja de radioaktiva mineralerna för att de inte är förnybara. Använder vi dem inte för att utvinna kärnenergi i kraftverk kommer det naturliga sönderfallet ändå leda till att energin i mineralerna försvinner. Det kan visserligen ta några miljarder år innan alla radioaktiva mineral fallit sönder till varaktiga grundämnen, men det kommer likafullt att ske. Bygger vi inte kärnkraftverk kommer sönderfallet att ske utan nytta för mänskligheten. Använder vi kärnkraften kommer sönderfallet att komma mänskligheten till godo.

Dyrt med vindkraft

Även om det inte syns i statsbudgeten hur mycket vindkraften kostar så kostar den naturligtvis stora pengar.

Per Nilsson har nyligen gjort en sammanställning som publicerats av Timbro. Det märkliga är att ingen egentligen har kontroll över pengaruullningen och uppfattningen om hur mycket det kostar skiljer sig med flera hundra procent. Vindkraftslobbyn (företag som anlägger vindkraftverk, bygger anslutningsledningar, anslutningsvägar etc) anser att vindkraften nästan skulle bära sig själv (fast visst, samtidigt som vindkraften ”nästan” bär sig är subventioner nödvändiga för att det ska bli någon utbyggnad...) De som hellre vill leverera el från kolkraftverk i utlandet kommer fram till astronomiska summor. Det märkliga är att ingen ansvarig myndighet egentligen har gjort en seriös studie av vad subventionerna kostar.

Vindenergiindustrin har ”låga” kostnadsuppskattningar, där skulle utbyggnaden kosta 46 miljarder kronor. Men det skulle bara räcka till 12,5 TWh, en korrigering upp till de planerade 30 TWh skulle ge en kostnad på 110 miljarder kronor. Folkpartiet har gjort en uppskattning som slutar på 175 miljarder kronor och nationalekonomen Marian Radetzki uppskattar kostnaden till 300 miljarder kronor. Per Nilsson tar ett snitt av dessa kostnader och kommer fram till en uppskattad kostnad på 215 miljarder kronor fram till 2020, eller inemot 50.000

kronor per hushåll. Det är det i särklass största infrastrukturprojektet i vår tid, som motsvarar 20 procent av statsbudgeten (men det kommer ju att spridas ut över några år, så projektet kommer inte att tränga ut all annan verksamhet).

Det finns anledning att ställa sig frågande till de höga målsättningarna för vindkraftens utbyggnad. För närvarande ökar inte energikonsumtionen nämnvärt i vårt land. Och för den ökning som faktiskt äger rum bygger finnarna redan ett kärnkraftverk och planerar ytterligare två eller tre. De placeras avsiktligt nära Sverige för att minska överföringsförlusterna.

Det finns särskilt stor anledning att ställa sig frågande till satsningen eftersom kostnadsuppskattningarna är så svajiga. Per Nilssons kostnadsuppskattningar, att ta ett genomsnitt mellan uppskattningar som sinsemellan skiljer sig med en faktor 1 till 3 är ju på inget sätt ett avgörande svar.

När Per Nilsson presenterade sin rapport deltog två riksdagsledamöter i diskussionen. Jag tappade hakan när jag hörde dessa yttra sig i frågan. Både miljöpartisten Lise Nordin och moderaten Cecilie Tenfjord-Toftby var varma anhängare av statlig planering och styrning. Bägge trodde att elcertifikatsystemet var en ”marknadslösning” (det är ett marknadsinslag som dämpar en del av den övergripande planhushållningens negativa effekter). Bägge ansåg att det var rätt att styra i riktning mot vindkraft. Mest häpnadsväckande var Lise Nordin som på fullt allvar menade att man inte behövde ta någon hänsyn till kostnaderna.

Vindkraftsplanerna är ett gigantiskt infrastrukturprojekt som hanteras ekonomiskt ansvarslost. Genom elcertifikatsystemet har politikerna hittat på en metod att ta ut skatt (elcertifikat) som inte bokförs som skatt i nationalräkenskaperna. De har också utvecklat en teknik som gör att de kostnader som betalas med elcertifikaten inte undergår sedvanlig granskning av Riksdagen. Det kan ifrågasättas om inte tekniken är ett brott mot ”svenska folkets urgamla rätt att sig själv beskatta”. Det kan också på goda grunder hävdas att det handlar om ett gigantiskt slöseri med medborgarnas resurser till mycket tveksam nytta.

Finns det muslimska feminister?

Det finns en del muslimska kvinnor som hävdar sig vara förespråkare för feminism och att de då knyter an till islams "guldålder" (för 1000 år sedan). Men så är det inte. Kan det finnas någon islamsk feminism?

Det som muslimska feminister har gemensamt med salafister (jag kommer att använda det ordet istället för fundamentalister, det vill säga bokstavstroende, i fortsättningen) är att de säger sig anknyta till den så kallade islamska guldåldern. Med guldåldern avses egentligen de tre första generationerna inom islam.

Enligt historieböckerna varade däremot guldåldern från ungefär tiden när Muhammed dog år 632, fram till år 1258 då kalifatet i Bagdad föll. Det är förutom Muhammed även hans dotter Fatima och hans brorson och svärson Ali (shiaislam uppstår i och med honom), med deras söner Hassan och Husayn (han blir en viktig martyr inom shiaislam sedan). Notera hur fort islam spreds under dessa generationer. Guldåldern var egentligen bara de tre första generationerna inom islam.

Muslimska feminister och andra förespråkare av reformistisk islam, påstår idag att det var bättre under guldåldern för att kvinnorna hade fler rättigheter då än i de nuvarande patriarkala samhällena som de anser är oislamiska. Muhammeds första fru Khadija, var exempelvis en skicklig affärskvinna som inte hade någon förmyndare, vilket dessa feminister uppmärksammar. Innan islams inträde så hade kvinnorna på den arabiska halvön färre rättigheter, ett exempel var att de saknade arvsrätt. När islam inträdde fick kvinnorna åtminstone arva hälften av vad männen fick, vilket kan ha setts som revolutionerande på 600-talet. Men hopplöst efter sin tid idag 1400 år senare.

Salafister vill också tillbaka till guldåldern. De hävdar liksom feministerna att det var på den tiden som det riktiga islam efterföljdes. De menar att man måste gå bakåt för att kunna gå framåt. Jämför detta med om vi skulle återgå till de lagar och värderingar som vi hade i Norden under vendeltid, det vill säga cirka 1400 år sedan. Salafister vill gå tillbaka tillbaka till den tiden, för att även gå bort från kulturella inslag men

även bort från de olika lagskolorna inom islam. Vad som är tillåtet i en lagskola kanske inte är det i en annan lagskola.

En salafist som hette Sayyid Qutb, som var chefsideolog för Muslimska brödraskapet i Egypten under 1950- och 1960-talen, kallade alla som inte höll med Muslimska brödraskapet för jahiliyyah, som betyder okunnighet. Han skrev även en bok som på engelska heter Milestones (den finns inte på svenska) som används som partibok hos Muslimska brödraskapet än idag. Traditionellt används jahiliyyah på den förislamiska tiden, det vill säga före år 622 (den islamiska tideräkningens början).

isak.nygren@contra.nu

Salafistiska stater idag är bland annat Saudiarabien, Iran och Afghanistan (talibanerna).

Som alla förmodligen vet så brukar muslimska kvinnor använda sig av slöja, och det brukar även många muslimska feminister också ha, dock med vissa undantag. Koranen säger att kvinnorna skall täcka barmen. Det står ingenstans om några slöjor att täcka håret med. Slöjan har med andra ord inget stöd i Koranen och nikab (som främst kvinnorna i Saudiarabien använder) och burka (som främst kvinnorna i Afghanistan använder) har definitivt inget stöd i Koranen. Personligen anser jag att det säger snarare mer om de muslimska männen som inte kan tygla sina egna lustar, än om islam.

Ijtihad (tolkning) har även med utveckling att göra. Den var öppen fram från när Muhammed levde, fram till 1000-talet. Det har inte riktigt varit tillåtet att tolka annorlunda sedan dess, trots de fyra lagskolorna som är modernare än så. Bland annat reformisterna har dock velat öppna den igen för att islam ska kunna utvecklas. Salafisterna vill inte öppna upp ijtihad.

Slutsatsen är att jag varken kan säga att salafisterna har rätt eller om det är feministerna som har rätt. Det är nämligen så att de har rätt i tolkningen på sitt sätt. Det finns egentligen ingen rätt eller fel tolkning. Koranen ska tolkas bokstavligen. Salafisterna har folkopinionen med sig i den muslimska världen, medan feministerna hade sin höjdpunkt mellan 1920-1970-talen. Jämför bilder från till exempel Egypten och Iran från år 1970 med från 2011, så kommer ni se en mycket stor skillnad.

Den muslimska filosofen och professorn Tariq Ramadan från Schweiz, visar i ett diagram i sin bok *Att vara europeisk muslim* att sharialagen tolkas allt mer radikalt i modern tid, än till exempel under medeltiden. Den tolkades som mest under profeten Muhammeds tid. Tariq Ramadan är även barnbarn till Hassan al-Banna, som grundade Muslimska brödraskapet år 1928. Tariq Ramadan är en stor förespråkare av euroislam, det vill säga en europeisk tolkning av islam.

Muslimsk bön i libyska öknen. Längst fram böneledaren. Sedan den stora gruppen män och längst bak de två huckleförsedda kvinnorna. Islamisk kvinnosyn som den är som mest. Foto: C G Holm.

Vänsterpartiets nya ledare

Efter ännu ett val med sämre valresultat har den interna kritiken inom Vänsterpartiet vuxit sig så stark att Lars Ohly meddelade sin avgång som partiledare den 9 augusti. Som motivering hänvisade han till att det inte har gått så bra opinionsmässigt. Efterträdaren kommer att väljas i januari 2012 på partiets kongress. Precis som Centerpartiet har Vänsterpartiets valberedning öppnat upp processen med flera kandidater.

Jonas Sjöstedt var först att utropa sin kandidatur, därefter tillkännagav Ulla Andersson, Hans Linde och Rossana Dinamarca att de ställer upp som kandidater. De tre första var beredda att utmana Lars Ohly om han kandiderade för omval.

På Lars Ohlys presskonferens, där han tillkännagav sitt beslut att inte ställa upp till omval, förklarade han att beslutet är en del i en förändringsprocess som redan har påbörjats. Han var också stolt över att partiet valt en öppen process till skillnad från den vanliga gången med slutna rum och korridorssnack. Jonas Sjöstedt instämmer med att beskriva Socialdemokraterna som ett skräckexempel, vars valprocess mer påminde om ett påveval än om ett partidemokratiskt val.

Som riktlinjer inför förändringsprocessen angav Lars Ohly feminismen som en pusselbit. Partiet måste stärka sin feministiska profil och bli mer inriktade på jämställdhet. Vidare betonade han vikten av att Vänsterpartiet utmanar Alliansregeringens ekonomiska politik genom att skapa ett tydligt alternativ.

En tredje viktig frågeställning som tagits upp inom Vänsterpartiet är delat ledarskap med Miljöpartiet som förebild. Argumentet är att det skulle främja feminismen. Jonas Sjöstedt är den kandidat som driver den linjen starkt. Kritiker menar dock att anledningen till det är taktiskt. Eftersom Lars Ohly är

man bör det vara en kvinna som övertar ledarrollen enligt den feministiska logiken. Och eftersom Jonas Sjöstedt är man så ligger det i fatet för hans kandidatur. Men med ett delat ledarskap har Sjöstedt en större chans att bli vald. Det som talar emot den teorin är att Jonas Sjöstedt i de flesta undersökningar ändå är favoriten bland vänsterpartisterna. I en undersökning från SvTs Rapport var Sjöstedt en klar favorit bland 143 lokala partiföreträdare i landet. Samma undersökning visar att det finns en majoritet för ett delat ledarskap.

Ulla Andersson och Rossana Dinamarca är emot ett delat ledarskap eftersom det inte är någon garanti för att jämställdheten stärks, tvärtom riskerar det kvinnliga språkröret att bli en sidekick till det manliga. Dinamarca anger Miljöpartiet som ett exempel på att delat ledarskap inte automatiskt leder till ökad jämställdhet. Hon tror i stället på en stark och tydlig ledare. Hans Linde menar å sin sida att frågan är likgiltig. I stället

fredrik.runebert@contra.nu

hänvisar han till kollektivt ledarskap där alltfler är aktiva på lokal nivå.

Om man fortsätter spekulerandets kring bakomliggande motiv kan man dra slutsatsen att ingen av de kvinnliga kandidaterna tjänar på delat ledarskap om det nu är så att partiet verkligen måste ha en kvinnlig ordförande efter Lars Ohly.

Jonas Sjöstedt har fått en image av att vara något högerriktad inom partiet, men den bilden vill Sjöstedt korrigeras. Han använder gärna ordet socialism för att beskriva sin vision av samhället. Att Sjöstedt har fått rykte om sig att vara höger kan bero på att han i början av Lars Ohlys ledarskap oroade sig över utvecklingen eftersom Lars Ohly insisterade på att kalla sig själv kommunist. Vänsterpartiet var på väg att bli ett smalt parti. I efterhand har Sjöstedt sagt att hans farhågor aldrig besannades och talar i dag mycket gott om Lars Ohlys ledarskap. Anledningen är att Ohly lyckades ena partiet under en period då inre konflikter pyrde. Nu menar Sjöstedt att partiet är ett helt annat parti med en god stämning, gott debattklimat och en ström av nya medlemmar.

Det gemensamma hos alla kandidaterna är betoningen av en förstärkt feminism, en tydligare socialistisk profil, mer fokus på ekologism och miljötankande. Dessutom kräver alla åtgärder mot finansmarknadens aktörer. Vidare anser många av kandidaterna att de ska vara partiet för förorten och glesbygden. Alla talar också om ett mer öppet parti. Sjöstedt och Linde exemplifierar det med att partiet måste bli bättre på att komma med egna alternativ och inte bara kritisera andra. Bilden av en vänsterpartist, enligt Linde, är en mossig nejsägare som bara vill förvalta och som inte har några visioner.

Jonas Sjöstedt

Jonas Sjöstedt (47) är född i Göteborg men sitter nu i riksdagen för Västerbottens län och har förvärvsarbetat på Volvo Lastvagnar i Umeå. Han var starkt engagerad på nej-sidan i folkomröstningarna om EU och EMU. Under åren mellan 1995 och 2006 satt han i Europaparlamentet och jobbade med miljö- och klimatfrågor. Efter det flyttade Sjöstedt till New York tillsammans med sin fru som fått en tjänst på den svenska representationen vid FN. Där var han hemmaman och tog hand om sin dotter, skrev deckare och blev aktiv i det amerikanska socialistpartiet.

Magnus Utvik anklagar i Aftonbladet

Jonas Sjöstedt

Jonas Sjöstedt för att inte ha gjort upp med kommunismen. På 1970- och 1980-talen var både Utvik och Sjöstedt medlemmar i VPKs ungdomsförbund. Kritiken går ut på att Sjöstedt försvarade diktaturerna i Östeuropa. Sjöstedt påpekar att Utvik inte belagt sina påståenden med exempel och citat. Han menar att han inte har försvarat diktaturer utan var redan då kritisk mot exempelvis Sovjetunionens inmarscher i Tjeckoslovakien och Afghanistan. Hans uppgörelse med kommunismen finns att läsa i boken ”Masthugget, Moskva, Madrid”. På Sjöstedts blogg finns också tydlig kritik mot att Kuba inte har utvecklat i demokratisk riktning.

Sjöstedt är den enda som tydligt proklamerar att det är nödvändigt med ett rödgrönt samarbete, men att det måste vara mer öppet än inför valet 2010 då alla överenskommelser förhandlades fram i slutna rum och ovanför medlemmarnas huvuden.

De främsta profilfrågorna är att avskaffa euron och strama åt regleringarna för bank- och finansmarknaden. Den inriktningen bekräftas av ämnesvalen på Sjöstedts blogg. Vänstern måste också dra lärdom av finanskrisen och inse att det inte går att ”bygga långsiktig vänsterpolitik på att öka statskulden”. Överlag håller Sjöstedt sig med en relativt sansad och resonerande debattstil. Det är få övertramp och en ödmjuk ton i argumentationen. Men samtidigt ger han ett slätstruket intryck då retoriken saknar nerv och udd.

Ulla Andersson

Ulla Andersson

Ulla Andersson (48) sitter i riksdagen för Gävleborgs län och är partiets ekonomiska talesperson. Hon har tidigare jobbat på förskola och äldreomsorg, som affärsbiträde och varit egenföretagare. Valfärdspolitiken är viktigast för kvinnor eftersom kvinnor tar huvudansvaret för hem, barn och anhöriga. Därför vill hon satsa på högre löner för anställda inom välfärdssektorn. Förskolegrupperna ska minskas genom att lagstifta om tak på hur stora barngrupperna får vara. Inom äldreomsorgen behövs mer personal för att få ned stress och få bort personalens känsla av otillräcklighet. Konkret innebär det ett statligt anställningsstöd och en fortbildnings- och utvecklingspott till kommuner och landsting. Den tredje profilfrågan är att lagstifta om att tillsvidareanställningar på heltid ska vara norm på arbetsmarknaden. Med andra ord ska inte Volvo kunna parera konjunktursvängningar genom att ta in visstidsanställningar. Nästa punkt på önskelistan är en lagstiftning om rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid eftersom få kommuner erbjuder barnomsorg på kvällar och helger. Ensamstående ska i sin tur få höjt grundavdrag för att förbättra deras ekonomiska situation. Och avslutningsvis vill hon stoppa all privatisering inom välfärden. Pengarna ska gå till fler lärare, sjuksköterskor, och bättre omsorg, inte slinka ned i riskkapitalbolagens fickor. Anderssons blogginlägg handlar främst om just privatiseringsmotståndet.

Hennes definition av frihet är originell. Frihet förutsätter solidaritet. Det betyder att kvinnor betalar mäns frihet med sin ofrihet, samma sak med låginkomsttagare som betalar höginkomsttagarnas frihet. Därför måste dessa två grupper få mer bidrag och hjälp från staten.

Ulla Andersson verkar vara mer spontan och uppriktig än Sjöstedt, vilket emellanåt leder till plumpa påhopp. Ett exempel är ett blogginlägg från 10 februari 2011 där hon associerar Långtidsutredningens slutsatser om att låga löner leder till fler jobb med baktiteln ”Män som hatar kvinnor”. Även Anders Borg och alliansregeringen hamnar i det kvinnohatiska facket eftersom Andersson menar att regeringens politik syftar till att trycka ned lönerna. Emellanåt övergår retoriken till en rent barnslig nivå: ”Maud

vill ha sänkt skatt för dem som betalar statlig skatt det vill säga de med högre inkomster. Förklaringen är att då får vi kvinnor det bättre. Ibland undrar jag hur det ser ut i hennes hjärna, jag har svårt att förstå det.” (Blogginlägg från 21 januari 2011.)

Hans Linde

Hans Linde (32) är riksdagsledamot för Göteborgs kommuns valkrets. Han är partiets utrikespolitiska talesperson och har därför främst fokuserat sina debattinlägg på utrikespolitiska frågor och biståndspolitik. Utrikesminister Gunilla Carlsson anklagas för bidragsfiffel eftersom regeringen även betraktar exempelvis skuldavskrivningar, militära insatser, klimatpolitiska åtgärder i syd och flyktingmottagande som bistånd. Bland partiledarkandidaterna är det nog Hans Linde som betonar förnyelsen allra mest. Som profilfråga nämner han jämställdheten och även HBT-frågor. En ytterligare profilfråga är fler fasta jobb, särskilt för unga. Hans Linde är den kandidat som är svårast att positionera eftersom han är mindre konkret och är mindre tydlig jämfört med de övriga kandidaterna. Inom partiet finns det dock röster, såsom Jenny Lindahl Persson och Ali Esbati, som tror att han kan stärka organisationen och engagera medlemmarna med sin energi och entusiasm.

Rossana Dinamarca

Rossana Dinamarca är född 1974 i Santiago de Chile och sitter på ett riksdagsmandat

Hans Linde

för Västra Götalands läns norra valkrets. I dag är hon utbildningspolitisk talesperson för Vänsterpartiet. Hon vill att Vänsterpartiet ska bli mer feministiskt och bli tydligare med att skatten ska höjas för de som tjänar mest. Partiet ska aldrig lägga ett ofinansierat förslag, utan ska uppnå exempelvis god vård till alla genom skattehöjningar. Privat vård, skola och omsorg beskrivs som förskingring och slöseri med skattepengar. Skolan ska till och med förstatligas eftersom kommunala skolor leder till segregation.

Att Vänsterpartiet har backat i opinionen är å ena sidan något som Dinamarca tar ansvar för då hon sitter i partistyrelsen och verkställande utskottet, men å andra sidan förklarar hon att det är ett gemensamt ansvar. Hon är den kandidat som tydligast kritiserar brister inom Vänsterpartiet genom att jämföra partiets ideal med verkligheten. Partiet är feministiskt, men det är bara drygt en tredjedel av partiets ledamöter i demokratiska församlingar som är kvinnor. Partiet är antirasistiskt men har bara drygt en tiondel invandrare bland partiets ledamöter. Partiet är ett arbetarparti som bekämpar otrygga anställningar särskilt bland unga, men partiet representeras främst av ledamöter i åldern 50 till 64 år, och alltför få har en arbetarbakgrund.

Vidare menar hon att kvinnor betalar sin egen arbetstidsförkortning eftersom cirka en halv miljon kvinnor jobbar deltid och Alliansregeringens skattesänkningar betyder mest för heltidsarbetare. Därför anser hon att partiet måste jobba hårdare för att få en arbetstidsförkortning. Rossanna Dinamarca verkar vara den kandidat som mest tror på statliga lösningar.

Intressant att notera är att Dinamarca kritiserar Gudrun Schyman för att hon

omgav sig mest med män, medan Lars Ohly tillsatt flera kvinnor på betydande poster. Hennes position är nog mer av en joker som vågar sticka ut även mot sina egna. Hon är en något bitsk retoriker, men till skillnad från Ulla Andersson gör hon det oftast med finess. Enligt rykten är Lars Ohlys favorit till efterträdare just Dinamarca.

Bara vänster – mer eller mindre

På en vänster-högerskala hamnar troligen Jonas Sjöstedt längst till höger bland kandidaterna eftersom han inte är lika benägen att föreslå drastiska åtgärder och eftersom han är mest positiv till ett rödgrönt samarbete. Mest vänster torde Dinamarca vara då hon är tydligast med att skatter ska höjas och att staten ska lösa alla problem. Hans Linde står nog lite till höger om Ulla Andersson eftersom han inte profilerar sig så mycket på att staten ska ingripa inom välfärdssektorena. Men å andra sidan kan valet av Linde betraktas som att köpa grisen i säcken. Vilken kandidat som än vinner väntar en vänstersväng efter en liten högergir som var pragmatiskt nödvändigt för att skapa det rödgröna alternativet inför valet 2010.

Kommunismens brott – ny hemsida

Vi har nu fått vår nya hemsida publicerad på nätet. Hemsidan som handlar om kommunismens brott. Den kommer att växa rejält framöver. Hemsidan har massor av foton, filmer, och unika interjuver med exilester som flydde när Sovjetunionen ockuperade Estland. Det finns också ett diskussionsforum med många trådar med olika ämnen att diskutera. Även en gästbok finns. Flera estniska experter, både här i Sverige men även i Estland har gett hemsidan toppbetyg. Flera olika personer har varit inne på hemsidans gästbok och både gratulerat och gett goda vitsord. KGB män finns också med.

Vi har jobbat länge med hemsidan och sedan har ett professionellt IT-företag utanför Göteborg gjort det praktiska arbetet åt oss.

Hemsidan har före detta Gulagfångar

från Estland (Mart Niklus och Kalju Mätk) som hedersmedlemmar och en rysk historieforskare vid universitetet i Archangelsk i Ryssland (Michail Suprun) är expertrådgivare åt hemsidan med frågor som rör rysk politik.

Hemsidan tar också upp flertalet länder som haft eller fortfarande har socialism bland andra Kuba. Om vårt arbete med hemsidan kan leda till att flera unga människor tar avstånd från den röda ideologin då har hemsidan mer än väl fyllt sin uppgift.

Vi har också en spalt på forumet som heter *Frågor&Svar...* För er som vill besöka hemsidan är adressen denna: www.kommunismensbrott.se.

Vi är också idag medvetna om att vi bevakas av FSB från den Ryska ambassaden i Stockholm, då vi på vår hemsida

En ny hemsida som skildrar kommunismens brott har sammanställts av Ann-Mari Lahti och Maria Walden.

har tagit upp Michail Suprun och Natalja Petrova. Det är mycket glädjande att vår hemsida fått sån fin respons av många demokrater och att så många människor uppskattar vårt arbete.

Ann-Mari Lahti
Maria Walden

www.kommunismensbrott.se

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av C.G. Holm. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattning av originalkällan om inte annat markeras med citationstecken.

Fiasko för svenska universitet

Svenska högskolor och universitet har fått betalt av staten i förhållande till antalet studenter (och vilka kurser de läser). Ett säkert sätt för mer anslag är att utöka antalet studenter. Ett sätt att få fler studenter har varit att bjuda in utländska studenter från länder där det varit svårt att få akademisk utbildning. Studierna i Sverige har nämligen varit gratis.

Mankan räknas med att de flesta studenter i avlägsna länder lärt sig engelska (eller franska), så det tar naturligtvis lite emot att ge sig av till Sverige, där det ibland varit nödvändigt att först lära sig svenska (en del utbildningar genomförs på dock engelska också i Sverige). Men gratis lockar.

Nu har svenska högskolor och universitet börjat ta betalt för utbildningen (inom EU råder fritt utbyte, får svenska studenter gratis utbildning har alla EU-medborgare samma rättigheter i Sverige). Men de många som kommer från länder längre bort måste nu betala för sig.

Det har blivit rent fiasko för de svenska utbildningsinstitutionerna. Antalet studenter från länder utanför EU har på kort tid minskat från 16 600 till 1 200, en minskning med 90 procent.

Svenska utbildningsinstitutioner har inte högt anseende ute i världen.

(Dick Erixons blogg)

Vem införde allmän rösträtt?

Det har skrikits högt om att Moderaterna i sitt förslag till program har berättat att det var det egna partiet som införde allmän rösträtt i Sverige. Historielösa meningsmotståndare och journalister har protesterat högljutt. Det märkliga har då inträffat att moderaterna har backat. De ”nya moderaterna” har inte bara tagit sig an socialdemokratisk politik, man har också tagit sig an socialdemokratisk falsk historieskrivning! Contra får räta ut saken:

Först bör vi ha klart för oss att svenska folket har varit väl representerat i Riksdagen sedan 1400-talet – vid Riksdagen i Arboga 1436 var bönderna med för första gången. Vid representationsreformen 1866 avskaffades ständsriksdagen och det blev istället allmänna val. Men bara de som betalade skatt var röstberättigade.

Det var en högerregering under Arvid

Lindman som stod bakom förslaget om allmän rösträtt (även för de som inte betalade skatt) för män. Förslaget antogs av Riksdagen 1907. Och högern röstade för kvinnlig rösträtt när den frågan kom upp under en liberal/socialdemokratisk regering 1917.

Frågan om allmän rösträtt för män hade lagts fram tre gånger innan Lindman kom med sitt förslag. De tre första gångerna röstades förslaget ner av Riksdagen. Först var det den partipolitiskt obundne statsminister Fredrik von Otter som kom med ett förslag 1902. Det röstades ner av Riksdagens bägge kamrar och nejrösterna kom från skilda politiska läger. Det var inte rösträtten som sådan man misstycckte till, utan förslagens utformning. Fredrik von Otter avgick som statsminister sedan hans förslag röstades ned. Det blev en högerman som efterträdde von Otter, E G Boström. Hans viktigaste uppgift var att lösa rösträttsfrågan. Han lade fram ett förslag 1904 som stoppades av liberalen Karl Staaff. Boströms förslag innehöll proportionella val och det misstycckte Staaff till, han var av uppfattningen att liberalerna skulle få större inflytande i ett system med majoritetsval i enmansvalkretsar och gick så långt att han såg till att Boströms förslag röstades ner 1904. Följande år lade Boström fram ett liknande förslag, men han hann avgå innan det kom upp till omröstning i Riksdagen. Årets viktigaste fråga var inte rösträtten utan upplösningen av unionen med Norge och det var i anslutning till den som Boström avgick. Senare röstades hans nya rösträttsförslag ner i Riksdagen. Det blev ett par kortlivade regeringar under obundne Johan Ramstedt, högermannen Christian Lundeberg och liberalen Karl Staaf innan högermannen och amiralen Arvid Lindman blev statsminister 1906. Han lade fram det fjärde regeringsförslaget om allmän rösträtt för män. Nu med proportionella val i både första och andra kammaren och det förslaget blev antaget av Riksdagen 1907. Efter nytt val 1908 antogs så förslaget en andra gång 1909 och därmed var grundlagen ändrad och det rådde allmän rösträtt för män i Sverige (första gången den tillämpades var 1911). Lika rösträtt till Andra kammaren, men Första kammaren var sammansatt genom indirekta val, där ledamöterna valdes av landstingen och till landstingen rådde en graderad rösträtt, den som tjänade mer

och betalade mer skatt fick fler röster (upp till 40 stycken).

Frågan om kvinnlig rösträtt var inte särskilt prioriterad av något parti. Däremot ville vänstern (liberalerna och socialdemokraterna) avskaffa den graderade rösträtten till Första kammaren. Efter att vänstern fått majoritet i Riksdagen 1917 genomdrevs förändringar på den punkten och det kombinerades med införande av kvinnlig rösträtt. Högern förlorade valen 1917 stort, men den sittande statsministern från högern, Carl Swartz, hade planer på att försöka sitta kvar med hjälp av ett högerförslag om just kvinnlig rösträtt. Så blev det nu inte, kungen utsåg för första gången en statsminister på parlamentariska grunder och det blev liberalen Nils Edén, som var den som lade fram förslaget om kvinnlig rösträtt 1917. Det förslaget röstade högern för. Första gången de nya reglerna tillämpades var 1921.

Sammanfattning: Olika regeringar lade fram fyra förslag om allmän rösträtt för män. De tre första förslagen blev nedröstade. Det första förslaget lades fram av den obundne Fredrik von Otter. De tre följande förslagen lades fram av högerregeringar. Den fjärde gången var det för första gången även liberaler och socialdemokrater som röstade för förslaget, som lagts fram av högermannen Arvid Lindman. Liberaler och socialdemokrater röstade nej till de första tre förslagen om allmän rösträtt! En gång lade regeringen fram ett förslag om rösträtt även för kvinnor. Det var under liberale statsministern Nils Edén. Högern röstade för det förslaget.

Mer alkohol – mindre konsekvenser

När Sverige gick med i EU skulle katastrofen drabba landet i form av gigantiskt ökade alkoholskador. Konsumtionen skulle öka 30 procent med misshandel, våld och alkoholrelaterade sjukdomar som följd.

Nu har det gått sexton år sedan Sverige blev med i EU och Brottsförebyggande rådet har gjort en studie av vad som hänt med alkoholkonsumtionen och de alkoholrelaterade skadorna sedan dess (rapport 2011:15). Svenskarna dricker faktiskt 30 procent mer, precis som förutspåddes. Detta räknat i liter ren alkohol. Men det dödliga våldet relaterat till alkohol har minskat. Alkoholmissbruk

har minskat bland personer under 50 år och drickande i syfte att berusa sig har minskat bland personer under 40 år. Svenskarna har fått en annan och mer sydländsk attityd till drickande. Det är mer sällsynt med råsupande under helgerna. Det är vanligare att dricka vin till maten eller att umgås kring en öl eller ett glas vin. Det dricks oftare, det dricks mer, men berusningseffekterna blir mindre. Systembolaget hotade i en kampanj för några år sedan med 1 600 fler dödsfall och 14 000 fler fall av misshandel relaterat till det förväntade drickandet. Det har helt enkelt inte inträffat.

Värnskatten ger inga pengar

Inför valet 2006 lovade Alliansen att ”värnskatten” skulle avskaffas. Värnskatten är den extra skatt som gäller på alla inkomster över 548.000 kronor. Det är då principen ”hälften kvar” kastas över bord och marginalsikten ökas från 52 till 57 procent. Värnskatten avskaffades inte under förra mandatperioden, trots vallöftet. Den här mandatperioden fanns den inte ens med som vallöfte, bara som ett luddigt uttalande om att det var tänkbart om det fanns ekonomiskt utrymme. Nu har Anders Borg kommit fram till att det inte finns utrymme. Det spelar ingen roll att de tre mindre partierna i Alliansen alla ställer upp för värnskattens avskaffande.

Det har funnits tre värnskatter genom tiderna. En under Första världskriget, en under Andra världskriget. Och den nuvarande. De två tidigare värnskatterna kom till för att ge mer resurser till försvaret. De var tillfälliga. Den nuvarande kom till för att klämma åt dem som tjänade lite mer i samband med den ekonomiska krisen i början av 1990-talet. Den skulle också vara tillfällig. Den infördes 1995 och avskaffades 2000. Men år 2000 infördes istället en permanent skatt på precis samma nivå som den tidigare tillfälliga skatten.

Värnskatten ger cirka 4 miljarder årligen till staten. Det motsvarar 0,29 procent av statens skatteintäkter. Dvs mindre än vad som är felräkningar på de stora skatteintäkterna som moms, arbetsgivaravgifter och (övriga) inkomstskatter. Men Borg slår vakt om skatten. Det är idag 339 000 personer som betalar värnskatt.

Ett annat sätt att komma tillbaka till ”hälften kvar” vore att sänka den statliga skatten från 20 till 15 procent (då skulle de som kom över 548.000 kronor bara

belastas med 52 procents marginalsikt, samtidigt som de 696 000 personer som tjänar mellan 383.000 och 548.000 kronor skulle få en skattesänkning till 47 procent). Det skulle innebära en sänkning av skatteintäkterna med 0,63 procent.

Den statliga långtidsutredningen menar att värnskatten leder till att produktionen i landet sjunker (och därmed skatteintäkterna). När skatten kommer märkbart över 50 procent minskar intresset att jobba extra, att anstränga sig mer och att skaffa sig högre utbildning. Den höga skatten går med förlust för samhället. Långtidsutredningens uppfattning är att värnskatten för oss över den gränsen och att en sänkt värnskatt alltså inte skulle innebära lägre skatteintäkter, snarare tvärtom.

(Skattebetalarna, Långtidsutredningen)

Högteknologi dubbelbeskattas

App:ar är bland det hetaste som finns på marknaden just nu. Det handlar om en marknad på 100 miljarder eller mer. Bara nu i app:arnas begynnelse. App:arna är små tilläggsprogram som köps till mobiltelefoner och surfplattor. De kostar inte mycket, men volymerna är stora.

En grundprincip i EUs skatteregler är att skatt bara ska läggas på i ett land. När det gäller app:arna anser alla länder utom Sverige att app:arna ska beskattas där de säljs. Det är vanligen företag som Apple, Samsung eller Nokia som säljer app:ar. Apples app:ar säljs från ett europeiskt bolag i Luxemburg och belastas med luxemburgisk moms (15 procent). Svenska skattemyndigheter kräver dock att svenska leverantörer av app:ar också ska betala svensk moms (25 procent). I övriga Europa nöjer man sig med 15 procents moms. I Sverige blir summan 44 procent (summan av 15 och 25 procent och 15 procent på de 25...).

Jodå, de svenska skattemyndigheterna är införstådda med att det är fel att ta ut dubbel moms. Men de har den bestämda uppfattningen att det är alla andra länder som har fel och Sverige som har rätt. Det har väckts förslag i Riksdagen att något ska göras för att få ordning på de svenska skattemyndigheterna, så att de anpassar sig till vad som gäller i resten av Europa. Men regeringen säger nej. Visst ska det vara bara enkel moms, men det ska lösas den långa juridiska vägen. Det kommer att ta två eller tre år. Under tiden dör svenska app-företag och skatteintäkterna blir noll.

UTLANDS-NYTT

”Kapitalism” på Kuba

Den ekonomiska tillbakagången på Kuba har tvingat kommunistregimen att ge efter inför ”kapitalismen”. Det har till exempel blivit tillåtet att arbeta som frisör i egen regi, även gatukök och restauranger (max 16 stolar!) tillåts. När ekonomin rasade ytterligare utför 2008 och 2009 blev svaret ännu lite mer ekonomisk frihet. På ett år har antalet småföretagare ökat från 148 000 till 326 000, nästan lika många som i Sverige, trots att det bara är 201 yrken som är öppna för småföretagare på Kuba.

Kubanska staten har sparkat en halv miljon statsanställda och räknar med att ytterligare en halv miljon ska sparkas de närmsta åren. Den statliga sektorn har stått för 95 procent av sysselsättningen. Regeringen utgår från att de sparkade statsanställda ska ordna egna arbeten som småföretagare.

(Yoani Sanchez)

Iransk ”rättvisa”

Den iranska advokaten Nasrin Sotoudeh dömdes till elva års fängelse, tjugo års förbud att lämna landet och förlust av rätten att praktisera advokatycket. Hennes brott? Hot mot den nationella säkerheten, eftersom hon försvarat människorättsaktivister.

(Reason)

Zimbabwisk ”rättvisa”

Polisen grep och misshandlade 46 människorättsaktivister. Deras brott? Förräderi. De hade tittat på video från protesterna i Egypten och Tunisien.

(Reason)

”Värnskatt” i andra länder

Sverige har världens högsta marginalskatter i normala inkomstlagen. 52 procent från 383.000 kronor och 57% från 548.000 kronor. Alliansen gick 2006 till val på att sänka högsta marginalskatten från 57 till 52 procent, löftet hölls aldrig och nu är det otänkbart under den här mandatperioden, åtminstone för moderaterna. I andra länder finns det också höga marginalskatter, för de med

höga inkomster. Riktigt höga inkomster. Både Frankrike och Italien införde en extra marginalskatt på 3 procentenheter för personer med inkomster över 500.000 respektive 300.000 € (4,6 respektive 2,7 miljoner kronor). I England är marginalskatten på 50 procent över £ 150.000 (1,6 miljoner kronor).

(Economist)

KGB-man i danska regeringen

När Danmark fick en ny vänsterregering med socialdemokraten Helle Thorning-Schmidt som statsminister ingick representanter för det vänsterliberala Radikale Venstre, men också Socialistisk Folkeparti, ett vänsterradikalt parti. En av de nya ministrarna från Socialistisk Folkeparti, Ole Sohn, var tidigare ordförande för Danmarks Kommunistiska Parti. Ett parti lika nära lierat med Sovjetunionen som en gång Sveriges Kommunistiska Parti, senare Vänsterpartiet Kommunisterna och idag Vänsterpartiet. Ole Sohn utsågs i oktober till närings- och tillväxtminister. Det har väckt uppseende i Danmark, just med tanke på hans bakgrund i Danmarks Kommunistiska Parti. DKP försörjdes med ekonomiskt stöd från ryska säkerhetstjänsten KGB nästan ända fram till Sovjetunionens fall 1991. Den som går i god för detta är KGBs siste platschef i Danmark, Nikolaj Sjatskich, som uttalar sig för Danmarks största tidning, Jyllands-Posten. Sjatskich berättar att han själv överlämnat pengarna till DKP. Sohn har under tjugo år förnekat att han själv skulle ha fått några bidrag, men han medger att DKP fick pengar från Sovjet. Enligt de ryska arkiven gjordes den sista utbetalningen till DKP i maj 1990 – och i arkivet finns ett kvitto undertecknat av Ole Sohn. Det var ett bidrag på inemot en kvarts miljon danska kronor.

Sjatskichts företrädare KGB-generalen Michail Ljubimov berättar att han brukade överlämna upp till 300 000 dollar per tillfälle till de danska kommunistledarna, men han misstänkte att inte alla pengarna hamnade i partikassan.

Oppositionen kräver nu att Ole Sohns bakgrund ska granskas.

Den nya danska regeringens första månad har inte varit någon succé. Om det skulle vara val idag skulle oppositionen (den tidigare regeringskoalitionen under Lars Løkke Rasmussen) vinna överlägset. Socialdemokraterna är nere på 22 procent i opinionsundersökningarna, medan Løkke Rasmussens parti Venstre samlar 33 procent.

(Skånska Dagbladet)

Elektromagnetiska vapen

Under 1990-talet diskuterades effekterna av en elektromagnetisk puls och möjligheterna att använda den i krigföring. Genom lämpliga kärnvapen skulle en elektromagnetisk puls skapas som skulle slå ut fiendens elsystem och all elektronik (exempelvis tändningen hos alla fordon). Tekniken prövades aldrig i stor skala. Idag har principen skalats ned, det handlar inte om kärnvapen som ska slå ut hela städernas elsystem utan om vapen som mer direkt riktas mot flygplan, fordon och robotar. Grundtekniken är samma som i en mikrovågsugn, fast strålningen görs mycket starkare. Boeing Growler är ett flygplan som utrustats med sådana vapen. En del har redan tagits i bruk och använts i Irak 2010 och möjligen i Libyen 2011.

En fartygsversion av ett liknande vapen kan användas mot småbåtar och skulle kunna stoppa attacker som den mot USS Cole, när en liten båt fullastad med sprängämnen rammade den amerikanska jagaren USS Cole i Adens hamn. Hade vapnet funnits tillgängligt hade motorerna slagits ut och båten hade aldrig nått fram till Cole.

Sju miljarder

Sista oktober ansåg FN att världens befolkning nådde sju miljarder. Den sista miljarden tog tolv år. För femtio år sedan var befolkningsexplosionen det jämte atombomben allt överskuggande hotet för mänskligheten. Enligt dåvarande prognoser skulle vi redan idag vara långt över 7 miljarder och befolkningen sågs växa utan gräns framöver – ja gränsen var när jorden inte kunde föda fler. Nu tror man att den åttonde miljarden kommer att ta fjorton år, den nionde arton och den tionde ytterligare längre tid, för att befolkningstalen sedan ska vända nedåt igen. Befolkningsökningen var på 1960-talet 2 procent per år, nu är den nere på 1 procent, samma tal som var

aktuella omkring 1950. Och talen sjunker ytterligare.

Idag räknar prognosmakarna istället fram när jordens befolkning når sitt maximum på omkring tio miljarder och hur mänskligheten ska tampas med de problem som förorsakas av en sjunkande befolkning. Det som framförallt hänt är att nativiteten gått ner. I större delen av Europa ligger nettoreproduktionstalet (antalet barn per kvinna) på 1,53, trots att det krävs ungefär 2,1 för att befolkningen ska hållas konstant. I Sverige är siffran något högre, 1,98, men inte heller här förmår vi hålla befolkningen konstant på sikt. Att det trots allt inte är sjunkande befolkningstal totalt beror på att den genomsnittliga livslängden ökar. Vi får fler äldre människor, men inte tillräckligt många yngre för att det ska räcka att försörja de många åldringarna.

Nästan halva jordens befolkning bor nu i länder med nettoreproduktionstal under 2,1. Medeltalet för hela världen är 2,45, efter att ha varit så högt som 4,45 1970. I Asien ligger talet på 2,03 (inte minst på grund av ettbarnspolitiken i Kina), i Nordamerika på 2,03 och i Latinamerika 2,30. I Afrika är dock talen fortfarande höga, 4,64 för hela kontinenten. Det bör särskilt noteras att nettoreproduktionstalet är nere på 2,16 i Bangladesh och 1,9 i Iran. Även Brasilien, Tunisien och Thailand ligger idag under talet 2,1.

Tanzania på gång efter många års socialism

Tanzania var länge vänsterns favoritland i Afrika. Inte minst var det så i Sverige. Svenska u-hjälpspengar flödade i mängd och presidenten Julius Nyerere var något av en idol för den svenska vänstern. Han var en av Olof Palmes kompisar och det betalade sig. För Nyerere, inte för det tanzaniska folket. Ett av Afrikas av naturen bördigaste och rikaste länder kördes i botten av socialism och planhushållning. Det som vid självständigheten 1962 inte var ett fattigt land blev det med tiden.

Nyerere hade dock en god sida, han lät en efterträdare ta över styret efter "bara" 23 år. Och efterträdarna började successivt lätta på den socialistiska tvångströjan, vilket faktiskt medfört att det börjat komma ekonomiska framsteg för folket. Tanzania var länge ett av de länder som fick allra mest bistånd per invånare, men det hjälpte ju inte när socialism och regleringar saboterade all utveckling. Genom att nationalisera en diamantgruva lyckades man till och med köra den i botten, så att den fick läggas ned. När senare presidenter bad det sydafrikanska diamantföretaget De Beers komma tillbaka blev det möjligt att utvinna diamanter i den "uttömda" gruvan för 15 miljarder kronor.

Sedan ett par år heter presidenten Jakaya Kikwete och nu ökar ekonomin med 5 procent per år och mer.

Effektiva sjukhus

I USA kostar sjukvården dubbelt så mycket per invånare som i Sverige och resten av Europa. En del av förklaringen är att den försäkringsfinansierade sjukvården satsar mer på onödiga undersökningar, eftersom de vet att de får ett koppel stämningar om de till äventyrs inte har tagit ett prov som de kunde ha tagit och hittat något mycket osannolikt.

Vid London School of Economics har forskare studerat effektiviteten vid olika sjukhus. Man tittade på inte mindre än 1 200 sjukhus i USA, Storbritannien, Kanada, Frankrike, Tyskland, Italien och Sverige.

Som mått på framgång mätte forskarna dödligheten för patienter som tagits in för hjärtinfarkt. De kom fram till följande:

- 1) Konkurrens är bra, de sjukhuschefer som kunde räkna upp minst tio konkurrerande sjukhus hade bättre resultat.
- 2) Störe sjukhus var mer framgångsrika än mindre. Här kanske ska tilläggas att det finns andra studier som säger att effektiviteten avtar efter att sjukhuset har nått 600 bäddar. Den största kategorin i undersökningen från London School of Economics var 1 500 anställda, vilket troligen är något lägre än den gräns på 600 bäddar som fanns i den andra studien. Storleksfördelar är bra till en viss gräns. Är sjukhuset tillräckligt stort tappar man effektivitet igen.
- 3) Privat ägande är bättre än offentligt.
- 4) Sjukhuschefer med kliniska kunskaper gör bättre ifrån sig än de som saknar det (dvs det är bättre med en läkare än en civilekonom som sjukhuschef).
- 5) Större självständighet ger bättre resultat. Är sjukhuset alltför detaljstyrt (av ett landsting, ett försäkringsbolag eller vad det nu kan vara) blir resultatet sämre.

Konkurrenslagstiftningen

är till för att motverka skadliga monopol. Konkurrensmyndigheterna kommer dock ofta för sent. 2001 skulle Microsoft stoppas eftersom företaget hade mer än 90 procent av webb-läsarmarknaden. Idag har de mindre än 50, trots uteblivit myndighetsingripande. Samma år gav sig myndigheten på Kodak, som sedan dess tappat 90 procent av aktiekursen och en nästan lika stor andel av sin omsättning...

"Kirunasvenskarnas" bistra öde

"Kirunasvenskarna" kallas de kommunister från Kiruna som under 1920- och 1930-talen av idealistiska skäl flyttade till Sovjetunionen och då främst Karelen. Trots att de var glödande kommunister som flyttat till sitt idealland hamnade många i GULag och avrättades. Andra gick under av fattigdom, svält och hårt arbete. Några få lyckades ta sig tillbaka till Sverige, för att här bli trakasserade av dogmatiska kommunister som ansåg att de förrått Sovjetunionen. Journalisten Kaa Eneberg har skrivit flera böcker om "Kirunasvenskarna". I år finns det dessutom en riksdagsmotion skriven av folkpartisten Gunnar Andrén. Det kunde ha varit en Contra-artikel. Men nu är det en riksdagsmotion och därmed en offentlig handling. Vi återger den därför i sin helhet.

Förslag till riksdagsbeslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Kirunasvenskarna och deras okända öde i dåtida Sovjetunionen.

Bakgrund

Forskningen kring de så kallade Kirunasvenskarna, ett namn hänförligt till en dokumentationsmapp i UD:s arkiv, är sorgligt eftersatt. Varför är svårt att säga. Kanske har det ideologiska motiv, kanske har någon tyckt att det är för pinsamt att syssla med denna varböld i svensk politik, kanske finns helt andra förklaringar.

Oavsett orsak hastar saken: Allt färre överlevande som kan berätta lever ännu.

De senaste åren har Forum för levande historia breddat sin upplysningsverksamhet till allt vidare områden. Det tog sig bland annat uttryck i en intressant utställning 2009 om massakrerna i Ukraina under åren 1939-45.

Ett kvarvarande forskningsområde utgörs just av de svenskar som före och i samma socialistiskt/kommunistiskt ideologiskt präglade tid utvandrade och försvann österut.

Vid folkpartiets valupptakt i Kiruna den 1 september 2010 träffade jag den då 86-årige Bengt Jernelöf. Före sin pensionering hade han en 42-årig anställning och karriär i LKAB, vid den stora gruvstrejken 1969 hade han avancerat till förman.

Bengt Jernelöf tillhör dem

som sett hela den moderna gruvan växa fram, hela förvandlingen av Kiruna. Men Bengt Jernelöf har något annat att berätta också. Hans mor, bortgången sedan länge, var en av de Kirunasvenskar som tubbades att resa österut, till Stalins lyckorike.

Bengt Jernelöfs mor kom tillbaka, från Krim. Det är därför Bengt Jernelöf ännu finns och kan berätta.

Men för vart år som går, minskar antalet personer med direkt eller indirekt vetskap om vad som hände. Låt dem berätta!

Gunnar Andrén (FP) tar utförligt upp "Kirunasvenskarnas" öde i en riksdagsmotion.

Den 5 november 2007 utkom boken Knuts ask och Kejsaren av Karelen. Om den svenska Rysslandsfebern (Förlag: Hjalmarson & Högberg). Det var den tredje boken av författaren och journalisten Kaa Eneberg i hennes egen, och av historieforskningen glömda eller möjligen illa sedda, rent privata men synnerligen offentliga redogörelse för ett av 1900-talets mest dramatiska skeenden i svensk samtidshistoria: den svenska Rysslandsemigrationen.

Enebergs tredje bok skiljer sig från de föregående då den tar som utgångspunkt en helt annan geografisk plats än Norrbotten och Kiruna. I centrum står Hallstaviksarbetaren Knut Andersson och hans brev hem, släktingar förvarade i en ask, Knuts ask, till Sverige 1923-28.

Breven hem utgör ett unikt tidsdokument. Dess historia värde är stort, mycket stort, av flera skäl: personligt, ideologiskt, samtidshistoriskt.

Varför?

Vad hände?

Varför teg – och tiger – det offentliga Sverige om det öde de många svenska Rysslandsemigranterna gick till mötes?

Att många mötte döden inte på grund av sjukdomar eller andra normala orsaker utan genom ideologiska skenavrättningar är nu styrkt – men forskningen uteblir. Varför?

Göta Holmström, 92, var 2007 fortfarande i livet – i Ryssland. Vad görs för att ta hand om henne – om hon vill få till stånd en ändrad livssituation för sig

och de sina i Ryssland?

Många är de som engagerat sig för kända svenskar som råkar illa ut utomlands, gott så. Men vi har enskilt och, förlåt uttrycket, kollektivt – kanske bättre tillsammans – ett ansvar för enskilda i fjärran land, inte så mycket i avstånd räknat som historiskt och kulturellt: De kommo härifrån, de visste intet om det öde de mötte.

Hur skall man se på Sovjetunionen (1917–1990)?

Som en politisk parentes? Som ett oförblommerat terrorvälde?

Somdrömmen om det kommunistiska lyckoriket som försvann?

Upptäckten av den nedskjutna DC-3:an år 1952 över Östersjön väckte i början på 2000-talet berättigad uppmärksamhet. Under mer än 50 år kunde ingen berätta eller bevisa vad som var sant om vad som skett.

Orsaken är enkel – och brutal.

Det kommunistiska Sovjetunionen var ingen möjlig samtalspartner, sanningen var omöjlig att spåra, sanningen skulle snarast döljas. Historieskrivningen var under mer än sju decennier politiskt styrd och tillrättalagd för att passa makthavarna i Moskva.

På samma sätt kunde diplomaten Raoul Wallenbergs öde efter försvinnandet i Budapest 1945 inte klarläggas förrän Sovjetstaten förintades av inre spänningar.

Det är naturligt att Raoul Wallenbergs 100-årsdag – den 8 augusti 2012, under detta riksmöte, ihågkoms med en ceremoni i Stockholm. Det är glädjande att utrikesminister Carl Bildt ställt sig i spetsen för denna viktiga ihågkomst.

Wallenberg må vara död. Men icke glömd.

Men får vi därför glömma de andra som inte kom tillbaka från terrorväldet i Stalins Sovjetunionen?

Båda de nämnda händelserna spelade på sin tid stor roll i vårt land för bilden av vår store granne i öster. Sveriges utrikespolitik påverkades. När sanningen nu, bitvis och delvis, avslöjats, avslöjar detta i sin tur politisk förljugenhet, diplomatiskt kryptande och historisk desinformation.

Kirunasvenskarnas dystra öde

Det är i det här perspektivet man skall se bristen på engagemang för att reda ut vad som hände vad vi vill kalla

Journalisten Kaa Eneberg har skrivit inte mindre tre böcker om Kirunasvenskarnas flytt till Sovjetunionen, hur illa de råkade ut i Karelen och hur de få som lyckades ta sig hem tillbaka i Sverige blev trakasserade av dogmatiska kommunister.

Kirunasvenskarna.

I riksdagen har deras öde nästan aldrig berörts, med undantag för en interpellation (2006/07:622, besvarad av utrikesminister Carl Bildt den 21 juni 2007).

DC-3:an och Raoul Wallenberg är inte de enda ouppklarade affärerna – de till Sovjetunionen utvandrade svenskarna har också rätt att få en sanningsenlig beskrivning av vad som hände dem i deras nya hemland.

Varför har så få intresserat sig för sanningen om vad som hände Kirunasvenskarna?

De voro svenskar också de, om än avrättade i främmande land.

Det är en skam på Sveriges banér, att så litet intresse genom åren visats deras öde.

Bristen på engagemang utgör fortsatt bakgrunden till denna motion.

Kirunasvenskarnas öden är värda att berätta, deras öde gör det om möjligt än angelägnare att göra så.

Låt mig påpeka att år 1944, efter att ha varit internerade på olika håll i Sverige men i huvudsak i Västmanland – namnet Ryssvägen i Skinnskattebergs kommun minner ännu om vad som hände – deporterades den 12 oktober 1944 cirka 900 ryska soldater via Gävle till dåvarande Sovjetunionen.

Genom intensivt – också privat – forskningsarbete har journalisten Hans Lundgren, verksam vid Upsala Nya Tidning, bland annat genom en större artikelserie 2001 kartlagt vad som hände

dessa i Sverige internerade ryska soldater.

Hans Lundgrens forskningsresultat finns nu också utgivna i boken *Krampen Ryssläger i Sverige under andra världskriget* (Västmanlands läns museum, 2008, 240 sidor). Det ointresse som mött ryssfrågan markeras av att finansieringen av utgivningen av boken fått ske vid ett länsmuseum utöver personlig insats. Boken är mycket, mycket läsvärd, självfallet inte anmäld på någon rikstidnings kultur- eller politiksidor!

Väldokumenterad är däremot utlämningen till Sovjetunionen 1946 av 148 balter som hade varit i tysk krigstjänst.

Här skall dock en annan fråga som kräver både forskning och återupprättelser av människor, varav ett fåtal ännu lever, att beskrivas: Det som hände dem som begåvo sig till det påstått socialistiska lyckoriket.

Den ideologiska bakgrunden

Den ideologiska bakgrunden måste inledningsvis beröras. Den utgör samtidigt ramen för en vandring mot en brutal men icke officiell verklighet. Många reste fulla av hopp men mötte endast förnedring och död.

Under 1920- och 1930-talen reste ett betydande antal svenskar till dåvarande Sovjetunionen, både från Stockholm och andra orter i södra Sverige, men framför allt från Norrbotten.

De reste i huvudsak av ideologiska skäl. Sovjetunionen framställdes i de kretsar där arbetskraft värvades till Sovjetunionen som ett socialistiskt lyckorike där socialismen skulle byggas och kommunismen förverkligas. Praktiskt taget alla resande var övertygade svenska kommunister. De fick ideologiskt stöd av dåtidens svenska kommunister. Verkligheten de mötte blev brutalt svart – och blodröd.

Många, i själva verket flertalet, kom att möta döden i Sovjetunionen, ytterst få kom någonsin åter till Sverige. De flesta mötte döden av sjukdomar och/eller dåliga levnadsförhållanden, andra – dokumentationen är som lätt inses ofullständig – mötte döden genom skenrättegångar och exekutioner.

Ett historiskt hål – i Sverige

För Sveriges del handlar det om ett svart hål i vår historia – om sådana hål kan ha en färg. Denna mörka del måste belysas, praktiskt och ideologiskt.

Det är enligt min mening lämpligt att detta sker genom Forum för levande historia, hittills mest inriktat på mycket allvarliga mänskliga förbrytelser under andra världskriget, mindre på enskilda svenskers öden under första delen av 1900-talet. Detta hindrar naturligtvis inte att olika kartläggningar görs vid de historiska institutionerna vid universitet och högskolor, förmodligen lämpliga samarbetspartner med motsvarigheter i andra berörda länder.

Som berörts har den tidigare journalisten på Dagens Nyheter, Kaa Eneberg, gjort ett pionjärarbete genom privat forskningsarbete som 1999 resulterade i de första mycket uppmärksammade artiklarna om svenskarnas tragiska öden i Sovjetunionen, och hösten 2000 i boken Tvingade till tystnad (Hjalmarson och Högberg, Stockholm 2000).

Dåvarande statsrådet och chefen för Kulturdepartementet Marita Ulvskog (S) lovade i sammanhanget att nu skulle tidigare ”ovända stenar” i fråga om svenskarnas öden vändas.

Dessvärre har de goda ambitionerna inte följts av konkreta åtgärder. Om orsaken kan man endast spekulera: Brist på uppslag att forska i, ringa intresse från allmänheten eller – det måste tyvärr också sägas – hänsynstagande till främmande makt eller svenska partier eller organisationer som räds sin egen historia.

Vänsterpartiet, tidigare Sveriges Kommunistiska Parti och däremellan Vänsterpartiet kommunisterna, lovade för ungefär 15–20 år sedan i högstämda ordalag att gräva i sin egen historia. Låt oss konstatera att den högtidliga retorik som hördes vid den tiden inte följts av synliga resultat vare sig ideologiskt eller forskningsmässigt.

Vänsterpartiets ledning är uppenbart alltför totalt handlingsförlamad i denna fråga. De tama försök som gjorts att bringa klarhet i tidigare generationers agerande, har omgärdats mer av omtanke hur obehagliga avslöjanden skulle tas emot än historisk sanningslidelse. Av vänsterpartiets egna forskningar i vad som skulle kunna vara historiens skräpkammare bidde det – för att

travestera H C Andersen – en tumme.

När det gäller partiets tidiga ideologiska ögarningar föredrar partiledningen att vara totalt passiv inför varje tänkbar uppgörelse med partiets ryggradslösa historia. Förtigandet av sanningen, väl illustrerad genom omskrivningar i ett brev där både de nuvarande och tidigare partiordföranden i Vänsterpartiet, Lars Werner, Gudrun Schyman och Lars Ohly, varit inblandade, är illustrationer till detta. Problemen med sanningen har väl skildrats i ett tv-program av redaktören Jan Josefsson i programserien Uppdrag granskning i Sveriges television hösten 2004.

De avrättade – och de som bara försvunnit

Kaa Eneberg har arbetat med kartläggning av så många som möjligt av de avresta svenskarnas öden i Stalins Sovjetunionen.

I sin andra bok Förnekelsens barn (Hjalmarson & Högberg, 2003) konstaterade hon att ”ännu har ingen svensk forskare tagit itu med detta ’svarta hål’”

Jag kan bara beklaga att mitt journalistiska arbete, som väckt stort intresse, ännu inte lockat till professionellt forskningsarbete, skrev hon då.

Hösten 2011 är forskningsläget oförändrat.

Detta vetenskapliga tillkortakommande har lett till att alla de frågetecken om den nedstygade emigrationen som väcktes genom DN-artiklarna 1999 förblivit obesvarade. Vi vet i dag, ett decennium efter de första avslöjandena i Dagens Nyheter, inte mer om omfattningen av emigrationen, om antalet arkebuserade eller ens hur många svenskar som återvände hem än vad som redovisades då eller i Enebergs kompletterande böcker.

Eneberg fann att 33 svenskar avrättats i 1930-talets Stalinland – och att minst 45 fortfarande är ”bara försvunna”. Källan är i samtliga de 33 klarlagda fallen den sovjetiska så kallade säkerhetstjänsten NKVD:s arkiv.

Eneberg har genom studium av dessa tidigare hemliga arkiv funnit att de slutat sina dagar efter att ha anklagats för att vara ”sovjetfiender”.

Det finns skäl att tro att de ovan 45 ännu försvunna svenskarna mött samma öde som de 33 som hittats i arkiven:

De slutade i en massgrav med en kula

i nacken, flertalet i Karelens tallbevuxna grusåsar åren 1937–1939.

En historisk skandal

Den bristande forskningen kan komma att resultera i inte bara att värdefull förstahandsinformation från fåtalet ännu kvarlevande resenärer eller deras barn går förlorad utan också i något som har likheter med historisk skandal.

Men bakom emigrationen stod också krafter av andra slag, inte minst skildrat i boken Knuts ask och Kejsaren av Karelens (2007) där den finlandssvenske politikern Edvard Gylling (1881-1940), tidvis bosatt i Sverige och den som på Lenins uppdrag drog upp riktlinjer för Karelens framtid, engagemang för Sovjetunionens räkning lyfts fram på ett tidigare icke beskrivet sätt.

Finlandssvensk?

Nationalencyklopedin anger i stället ”finländsk-sovjetisk” politiker – vilket redan detta vittnar om vilka krafter som fanns med bakom den svenska emigrationen till Ryssland.

Edvard Gylling, fil.dr, var engagerad inom socialdemokratien men blev finsk finansminister i det röda folkkommissariatet som tog över makten under inbördeskriget i Finland 1918 men flydde strax därpå till Sverige för att 1920 återkallas till Sovjet som regeringschef 1923-35 i den så kallade Autonoma karelska socialistiska sovjetrepubliken. Hans öde liknade många av de emigranter som hamnade bakom Stalins stålwall: anklagad 1935 för borgerlig nationalism fördes han till fängelse i Sachalin – där han troligen avled 1940 enligt Nationalencyklopedin, Eneberg uppger avrättad 1938.

Bara att fastslå denna till synes triviala sak, att klarlägga, dödsår för en ”regeringschef” i Stalins Sovjetvälde, var och när vederbörande avrättades eller på annat sätt bragtes om livet, visar hur angelägen ytterligare forskning inte minst i arkiv är.

Därför måste Enebergs hittills privata forskningsprojekt få omfattande vetenskapligt stöd, både i vårt land och inte minst i de sovjetiska arkiv som redan finns tillgängliga eller kan komma att öppnas.

En mycket angelägen forskningsuppgift är att klarlägga, om det är möjligt,

vad som hände de svenskar eller anhöriga som under de aktuella åren, uppenbarligen huvudsakligen förgäves, sökte stöd hos Sveriges ambassad i Moskva. Förmodanden, bland annat av utrikesministern (21 juni 2007) att det i UD-arkiven finns föga att finna, kan vara riktiga.

Men i så fall bör även det klarläggas. Ty eljest ligger det nära till hands att misstänka att det kan finnas diplomater – eller andra diplomatiska skäl – som gör att det ännu inte anses möjligt att kartlägga vad som hände på Sveriges beskickning i Moskva.

2004/05 års riksmöte beslöt liksom 2005/06, 2006/07, 2007/08, 2008/09 och 2009/10 och 2010/2001 års att lämna motsvarande hemställan om ”Kirunasvenskarna” utan bifall, dessvärre utan att motivera avslaget.

När denna motion nu åter väcks är den därför än mer angelägen.

Breddad undersökning – med vetenskapligt stöd

Det tycks fortfarande vara i huvudsak Kaa Eneberg som med rysk hjälp letar efter svenskar i den en gång så fruktade sovjetiska säkerhetstjänstens, NKVD, olika redovisningar.

I 2003 års bok skrev hon dock att ”flera unga forskare har hört av sig och förvånats över bristen på samlad historieskrivning, men tydligen lagt sina egna uppsatsplaner på is tills vidare.”

”Forskningen är definitivt lågprioriterad.”

Av en sammanställning i 2007 års bok kan man dock se att fler och fler, inte minst i Finland, blir intresserade av de svenska emigranternas öden.

Men vad händer om inget händer?

Den historiska skandalen väntar bak nästa hörn.

Men inte ens tidens gång kan utplåna en annan tids ideologiska ögarningar.

Forskningen i våra grannländer

Det är värt att notera att forskningsarbeten utgivits i våra grannländer. I Norge utkom 2001 journalisten Morten Jentoft med boken *De som dro östover* (Gyldendal, utgivningen bekostad delvis av norska UD) om norska kommunisters öden på Kolahalvön.

I Finland har åtskilliga böcker om rysslandsfarare och deras öden utgivits.

Edvard Gylling, finlandssvensken som var ledare för Karelsk-finska sovjetrepubliken 1920–1935. Han avsattes och arkebuserades av Stalin.

Emigrantinstitutet i Åbo, statligt finansierat, bekostade 2001 utgivningen av den karelska journalisten Eila Lahti-Argutinas andra bok om finska terroroffer (*Olimme joukko vieras vaan – Vi var bara en skara främlingar*).

Dåvarande statsrådet Ulvskog talade våren 2001 i en riksdagsdebatt om vikten av att forskning om kommunismens historia nu kommer i gång även i Sverige.

Bakgrunden torde bland annat ha varit att flera böcker av fransmannen Stéphane Courtoise, exempelvis *Kommunismens svarta bok* (svensk översättning Bokförlaget DN 1999 av *Le livre noire du communisme*, Paris 1997), då hade kommit ut i Sverige och väckt insikten om behovet av en granskning av den svenska kommunismens historia.

Vetenskapsrådet fördelade för några år sedan, 2002, bland annat mot bakgrund av statsrådet Ulvskogs riksdagsuttalanden drygt nio miljoner kronor, särskilt öronmärkta, till sju vetenskapliga treårsprojekt för att studera ”kommunistiska regimer”.

Men dessvärre hade bara några få kopplingar till Sverige, däribland medieforskaren Göran Leths studie om den svenska nyhetsförmedlingen i Sverige på 1930-talet, redovisat tillsammans med Ester Pollack under rubriken *Varför teg den svenska pressen?* i publikationen *Arbetshistoria 4:2001* (Arbetsrörelsens arkiv).

I Sverige har emellertid inga grundläggande forskningsprojekt kommit att riktas mot Kirunasvenskarnas öden. Det är uppseendeväckande.

En viktig del i svensk modern historia förtigs.

Det går långsamt

Den ideologiska uppgörelsen – från 1990, 2001 eller det år man väljer att använda – med kommunismen och Stalinterrorn går trögt i Sverige. Ett exempel är hur den planerade minnesplaketten över Rysslandsfararna som riksdagsledamöter (s) från Norrbotten ville ha 2001 i Kiruna inte finns uppsatt ännu.

Projektet är lika dött som de flesta av de svenskar som utvandrade.

Kaa Eneberg som symbol för ett eftersatt forskningsområde i vår tid behöver vetenskapligt stöd, tiden går fort – och det är bråttom, bråttom, tyvärr sannare 2008 än tidigare år.

Enebergs grundläggande studier av dömda svenskers personakter i Ryssland har stärkt henne i övertygelsen om att renläriga kommunister far med osanning då de än i dag hävdar att deras försvunna partivänner gjort sig skyldiga till ett lagbrott i Sovjetunionen – underförstått att dödsdomarna och avrättningarna mot dem var helt i sin ordning.

Har hon rätt eller fel?

Endast forskning kan svara på den frågan.

Vikten av klarläggande forskning

Kommunistpartiets, numera Vänsterpartiets, roll i sammanhanget är värd ett särskilt studium – och forskningsklarlägganden. Partiet och dess föregångare har enligt Eneberg ”inte visat minsta intresse för att hjälpa till att belysa detta sorgliga kapitel i svensk historia”.

Varför?

Varför vill eller orkar det enligt egen uppfattning så demokratiskt trovärdiga Vänsterpartiet inte ifrågasätta den gamla lojaliteten med centrala direktiv?

Det intressanta är ju att tystnaden till trots har partiet hjälpt några partivänner, som drabbades av Stalins terror att komma tillbaka till Sverige, dock har det inte i något känt fall gällt utresta Kirunasvenskar.

Liken i garderoben finns kvar.

Inom den socialdemokratiska arbetarrörelsen har det också varit svårt att väcka frågan om forskning om vad som hände de ideologiska emigranterna till Sovjetunionen. Som framgick av Anna-Lena Lodenius bok *Tvåfrontsrig*

(Hjalmarson och Högberg, Stockholm 2002) är den fackliga rörelsens udd i dag riktad mot nynazisterna, inte som tidigare mot både nazister och kommunister.

Svensk eftergivenhet – finns den?

En intressant utrikespolitisk aspekt gäller Sveriges förhållande till Sovjetunionen, i dag Ryssland. Har eftergivenhet mot den förr så militärt mäktige grannen kommit att påverka också svensk historieforskning?

Redan att ställa frågan kan ses som en provokation. Likväl är den nyttig. Vilka hänsynstaganden görs när ett visst område ständigt prioriteras bort?

Hänsyn till annan makt?

Nej, sådant förekommer endast i andra länder, icke i Sverige.

Eneberg har antytt att anhöriga till svenskar i Sovjetunionen har, oftast förgäves, vädjat om hjälp hos politiker av olika schatteringar. Även icke-socialistiska statsråd har tillrätt efterlevande släktingar att inte störa pågående dialog med Kreml. Ofta har sökandet efter den 1945 i Budapest av Sovjetarmén bortförde svenske diplomaten Raoul Wallenberg använts som förevändning att inte göra någonting.

Detta måste vara en intressant forskningsuppgift att klarlägga vilka återverkningar medveten eller omedveten eftergivenhet av helt andra skäl påverkat Sveriges agerande?

Professor Gunnar Richardson i Skara, tidigare riksdagsledamot (FP), har på ett förtjänstfullt sätt tagit sig an uppgiften att belysa detta ifråga om svensk eftergiftspolitik gentemot Nazityskland. Men fanns samma attityd, och kanske under mycket längre tid, gentemot Stalins Sovjetunionen och därefter?

Att diskutera ödet för svenskar, som frivilligt eller under tvång blivit sovjetiska medborgare, skulle kunna komplicera den diplomatiska diskussionen.

Det resonemanget förekom ända in på 1990-talet. Det politiska samförståndet om att inte irritera ryssarna bestod mycket länge.

Grundforskningen saknas

Var finns mer material om emigranterna till Sovjet att hämta?

Lars Björlin, Södertörns högskola, konstaterade häromåret att det saknas så kallad grundforskning att utgå från.

Ett projekt, som kan få betydelse för Sverige, är den bearbetning av den internationella partiorganisationen *Kominterns arkiv* (officiellt benämnt Ryska statens arkiv för social och politisk historia) som den amerikanske forskaren John Heynes arbetar med. Sverige deltar här via Riksarkivet. Av intresse för oss är de 1 300 svenskar som finns i dessa arkiv som aktiva i den kommunistiska rörelsen. Enligt Björlin är det inte endast kommunisters namn som finns upptecknade.

Mycket material i dagens Ryssland

I Ryssland trycks numera oräkneliga dokument över dömda och arkebuserade människor under terror-åren 1937–1938. Under 2003 gavs bland annat ut en 600 sidor tjock bok om 13 000 offer enbart i Karelen – där, det bör påpekas, också de flesta svenskarna mördades.

I boken *Pominaljnije Spiskij Karelij 1937–1938* (Listor över avlidna i Karelen, Petrozavodsk 2002) har forskaren Jurij Dmitrijevič, Petrozavodsk – en av Kaa Enebergs samarbetspartners – sammanställt mycket material, av mördrande karaktär.

Det märkliga är att denna forskning bekostats med offentliga medel i dagens Ryssland.

Vår okända historia – som kan bli känd

Intresset för historia, särskilt svensk historia, är större i vårt land än på många decennier. Forskningen har via mängder av populärt skrivna böcker nått en bred allmänhet. Den som vill veta, kan finna mycket.

Men de öden som de svenskar som av ideologiska skäl emigrerade på 1920- och 1930-talen till Sovjetunionen gick till

mötes utgör en del av vår okända historia. De finns inte i våra historieböcker – dessa många hundra, kanske tusen svenska arbetare som sökte lyckan österut.

Men visst finns mycket forskningsmaterial att arbeta med, inte minst personliga intervjuer som arkivchefen Carl-Uno Hannu i Luleå gjorde på 1970-talet med återvända svenskar, intervjuer som stannat i arkiven. Berättelserna om dessa svenska arbetares öden i Sovjetunionen, skriver Kaa Eneberg, har begränsat sig till någras personliga vittnesbörd. Kritik av sovjetsystemet har av kommunistpartiet uppfattats som propagandistisk och lögnaktig.

Begreppet Kirunasvenskarnas ursprung

Varifrån kommer begreppet Kirunasvenskarna?

Svaret – som ovan nämnts – är en UD-dossier.

Det är emellertid ett vilseledande samlingsbegrepp för den svenska arbetaremigrationen till Stalins Sovjetunionen. De flesta kom visserligen från Norrbotten, ”men en mer systematisk inventering än den jag själv är kapabel till” – skriver Eneberg – ”skulle redovisa stora grupper även från andra industriområden än malmfälten”. Knut Andersson från Hallstavik är ett lysande exempel.

Många kom i själva verket från Nacka och Tumba och industrier där, andra från Småland. I svenska utflyttningslängder återfinns också större grupper från sågverksområdena kring Sundsvall som Njurunda och liksom från Hallstavik norr om Norrtälje.

Den historiska forskningsuppgiften är stor, källorna kan vara många, men minskas alltmer, dock är uppslagen att gå vidare och möjligheterna närmast obegränsade – men det behövs stöd och ledning och beprövade vetenskapliga forskningsmetoder.

Och det, hösten 2011, är bråttom, bråttom!

Bengt Jernelöf har fyllt 87.

Svensk kyrkoherde var Stasi-medarbetare

Professor Birgitta Almgren har nyligen kommit ut med den andra boken om östtyska hemliga polisen Stasi och Sverige. Den nya boken, som heter *Inte bara spioner* (den förra boken *Inte bara Stasi* behandlades i *Contra* nummer 4 2010) kom till sedan Birgitta Almgren överklagat Regeringens avslag på begäran att få ut de dokument som belyser vilka personer som var agenter åt Stasi. På oklara vägar fick CIA tag på det så kallade Rosenholz-kartoteket, som innehöll namn i klartext på tyska Stasi-agenter. Materialet i Stasi-arkiven bygger i huvudsak på täcknamn, som inte i klartext talar om vem som gjorde vad. De amerikanska filerna var nyckeln till Stasi-materialet.

USA skaffade datanyckeln till Stasis stora register

Amerikanarna skickade materialet (SIRA-registret) till berörda länder, inklusive Sverige. I Sverige har det varit hemligstämplat, i motsats till i våra grannländer. Regeringen (justitieminister Beatrice Ask) har vägrat släppa hemligstämpeln. Genom att överklaga hemligstämpeln fick Birgitta Almgren förra året tillgång till dokument om 57 svenskar som av östtyska Stasi ansågs vara agenter. De har enligt uppgifter från SÄPO kontaktats av svensk polis, men i inget fall blev det åtal, främst på grund av preskription (när man ser motiveringen är det inte utan att man får intrycket att preskription ofta inträder på grund av att SÄPO utreder den mildare av två alternativa brottsrubriceringar, där den mildare rubriceringen är preskriberad, men inte den grövre).

Birgitta Almgrens tillgång till materialet var begränsad. Hon fick inte

göra några kopior och alla eventuella minnesanteckningar skulle vara förstörda senast den 30 juni 2011. Hon fick inte avslöja identiteten på personerna, SÄPOs arbetsmetoder eller ens kontakta de personer som var omtalade i materialet.

I den nya boken finns dock en del uppgifter om de aktuella personerna. Birgitta Almgren har parallellt med studierna av de svenska dokumenten gått vidare till Stasi-arkivet i Tyskland. I början fick hon också en ganska mager samling dokument i Sverige. Först när hon gått omvägen via Berlin och där konstaterat att mer skulle finnas i Stockholm, bemödade sig SÄPO att plocka fram papper som de ursprungligen

cg.holm@contra.nu

hade förnekat existensen av.

Birgitta Almgren konstaterar att Stasi inriktades på värvpersoner på lägre nivå. En Stasi-officer konstaterar: "Svenska toppolitiker och kulturpersonligheter behövde inte värvas som agenter, de gav oss all information vi behövde ändå. De tillfredsställde våra informationsbehov". Mest flagranta var här Stellan Arvidsson, ordförande i Förbundet Sverige DDR, hans sambo Britta Stenholm och Stockholms-biskopen Lars Carlzon, som efterträdde Arvidsson som ordförande i Förbundet Sverige DDR. Arvidsson hade en central position i svensk socialdemokrati, hade nära kontakter med Tage Erlander och Olof Palme och brukar betraktas som den svenska enhetsskolans fader (enhetsskolan var en tidig "experimentversion" av grundskolan). Den svenska enhetsskole-/grundskolereformen genomfördes med inspiration från Östtyskland och Arvidsson fick 1969 ett östtyskt hedersdoktorat.

Spionen på Bommersvik

Ett namn från Stasi-listan är känt sedan tidigare, journalisten Björn Jensen (med täcknamnet König), som rapporterade inifrån det Socialdemokratiska Partiet. Han höll bland annat till på SSUs kursgård

Bommersvik, arbetade tillsammans med Enn Kokk, som dels var redaktör för socialdemokraternas partitidning *Aktuellt* i Politiken, dels var gift med ministern och senare talmannen Birgitta Dahl. Jensen skrev ett stort antal rapporter om utvecklingen inom partiet. Rapporterna finns tillgängliga i Stasi-arkiven.

En annan person som själv uppgett att han kontaktas av SÄPO för att han påstått vara agent i östtyska papper är den kände radiokorrespondenten Kjell-Albin Abrahamsson. Abrahamssons namn (som inte är något av de 57 namnen som Birgitta Almgren fått tillgång till, en förklaring till att han inte är med kan vara att hon bara fått uppgifter om dem som enbart haft koppling till Östtyskland, Abrahamssons huvudsakliga verksamhet har varit i Polen) belyser en del av problematiken med att släppa namnen, men också med att fortsatt hålla dem hemliga. Abrahamsson uppfattas av *Contra* som alltigenom en hedersman, som gjort stora insatser för den demokratiska oppositionen i Öst. Att värva en sådan person som Stasi-agent skulle ge många pluspoäng till en Stasi-officer. Kanske dessutom kontanter som han kunde rapportera använda som betalning till agenten. Men som lika bra kunde hamna i officerens egen ficka. Ett sammanträffande med Abrahamsson kunde mycket väl broderas ut till något mycket viktigare av officeren. Det kan finnas fler liknande fall på den hemliga listan. Birgitta Almgren menar att det i alla stycken är bättre att nu släppa namnen på agenterna, så att de får chansen att försvara sig (innan de dör, förr eller senare lär uppgifterna ändå bli offentliga).

Kyrkoherden i Västerbotten

Vid sidan av König har ytterligare en av agenterna, som går under täcknamnet "Thomas", identifierats. Han föddes 1944 i Polen med en österrikisk mamma och en tysk pappa. Han studerade teologi vid Humboldt-Universitet i Östberlin och blev färdig 1968. Han hade gjort sig bemärkt genom att avslöja sex andra studenters "statsfientliga verksamhet"

Professor Birgitta Almgren har skrivit två böcker om Sverige och Stasi. Den senaste bygger på genomgång av hemliga SÄPO-dokument och jämförelse med motsvarande dokument hos Stasi. SÄPO har missat mycket!

just 1968. Rapporten gick till själva chefen för Stasi, Erich Mielke, och de sex studenterna dömdes till fängelse. "Thomas" var rökt i universitetskretsar och skickades utomlands. Han började studera i Lund och framställde sig som kritisk mot den östtyska regimen, men kunde dels åka fram och tillbaka mellan Sverige och Östtyskland, dels ordna resor till Östtyskland som var rena propagandaresor. Med tiden blev "Thomas" professor i Östtyskland, men blev sparkad när personer med Stasi-koppling avpolleterades efter Tysklands återföreande. "Thomas" åkte då tillbaka till Sverige och blev på 1990-talet kyrkoherde och tjänstgör i en mindre församling i Västerbotten. Han sitter också i kommunfullmäktige för kristdemokraterna (!) i hemkommunen. Samt undervisar vid Umeå Universitet vid institutionen för idé- och samhällsstudier. Självt nekar han helt till de uppgifter om honom som finns i de östtyska arkiven. Han kallar det "en komplott mot mig" i Västerbottens-Kuriren. De sex gripna studenterna kallar det nog knappast en komplott.

Thomas förhördes av SÄPO 1995, sedan SÄPO fått tillgång till Rosenholz-kartoteket, men SÄPO nöjde sig med att lyssna på "Thomas" bestämda förnekande av vad han påstods ha gjort sig skyldig till. I Berlin fanns hela tiden akterna som avslöjade det verkliga förhållandet tillgängliga. De brydde sig SÄPO inte om att kolla upp.

Idag har samtliga oppositionspartier, ja faktiskt även Vänsterpartiet, krävt att Stasi-listan ska släppas. Även riksdagsledamöter från Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna har ställt liknande krav. Det finns därför nu en klar riksdagsmajoritet för ett frisläppande av uppgifterna.

Nu jagar myndigheterna Birgitta Almgren – inte Stasi-agenterna

Birgitta Almgren utreds nu för brott mot tystnadsplikten!! Hon har inte avslöjat

namn eller identitet på "Thomas", "Nummer 6" eller andra i sin senaste bok omskrivna personer. Men JK ska undersöka om hon inte lämnat tillräckligt många uppgifter för att det ska anses vara ett brott mot tystnadsplikten. Uppgiften om att "Thomas" är verksam i Västerbotten står dock *inte* att finna i Birgitta Almgrens bok. Det är så typiskt svenskt. Stasi-spionen frias från alla misstankar, men den som ifrågasätter friandet ska utredas som misstänkt förbrytare!

Birgitta Almgren har lyckats få fram närmare uppgifter om 54 av de 57 personer som finns på den hemliga listan. Hon konstaterar att det inte är fråga om några ledande politiker. Toppolitikerna ställde upp ändå. Tvärtom satsade man på personer på lägre nivå. Det var inte lika bra att värva VDn till ett känsligt företag (han kunde ju få sparken när som helst) som den VD-sekreterare som mycket väl kunde ärvas av nästa VD. Unga idealister stod i fokus, gärna journalister, forskare och lärare, verksamma inom nyckelindustrier eller militärer. Av de 57 personerna som fanns med på Stasi-listan har Birgitta Almgren lyckats identifiera bakgrunden för 54. Det visade sig vara 17 personer inom industri/handel (industrispionage var en av Stasis viktigaste uppgifter), 5 inom försvar och säkerhetstjänst, 26 inom svensk inrikespolitik och samhälle och 5 inom skola och universitet (det här blir bara 53, men ytterligare en person som Birgitta Almgren inte fått någon SÄPO-akt har hon lyckats identifiera). 12 av de 54 var lärare eller forskare, 10 ingenjörer eller tekniker, 9 journalister, 9 företagare, 6 sekreterare och i övrigt präst, jurist, läkare, socialarbetare, kulturarbetare och två yrkesarbetare.

Det finns betydligt fler än de 57 på listan som arbetat för Stasi. Dels de tyska medborgare som arbetat i Sverige (de 57 är enbart de svenska medborgarna), dels de som har sin huvudsakliga verksamhet kopplad till andra länder, exempelvis Sovjetunionen eller Polen. Dels alla som finns i andra register än SIRA-registret. Sammanlagt torde det röra sig om inemot 900 personer.

BIRGITTA ALMGREN

INTE BARA SPIONER ...

Stasi-infiltration i Sverige under kalla kriget

Har judar någon framtid i Malmö?

Situationen för Malmös judar har förvärrats drastiskt sedan den stora inflyttningen av muslimer från Mellanöstern inleddes för ett antal år sedan. Contra har tidigare berättat om detta. I mitten av oktober bjöd Samarbetsrådet för judar och kristna in till ett samtal mellan Fredrik Sieradzki, journalist och talesman för Judiska församlingen i Malmö, samt Andreas Lovén, journalist på Skånska Dagbladet.

Platsen för samtalet var Centrum för teologi och religionsvetenskap i Lund. Contra har talat med Mona Erichsén, som var med på mötet. Hon berättar om att det tyvärr rådde en stor enighet bland mötesdeltagarna om att judarna i Malmö inte har någon framtid om läget inte förbättras.

Andreas Lovén är riksbekant för sina intervjuer med Malmös beryktade kommunalråd Ilmar Reepalu angående judarnas situation i Malmö. Sedan han intervjuat Reepalu har Andreas Lovén blivit kontroversiell bland sina journalistkolleger.

–Andreas Lovén berättade att Ilmar Reepalu inte ville diskutera antisemitism men gärna om allmän ”rasism”, säger Mona Erichsén till Contra. Han ville läsa igenom anteckningarna och strök det mesta. Det gick dock inte Lovén med på utan lät det hela stå kvar. Reepalu sade bland annat att ”Israel är en varböld”.

Fredrik Sieradzki påpekade under mötet att antisemitismen hela tiden ökar

Malmös chazzidiske rabbin, Shneur Kesselman, har fått stora stenar kastade efter sig.

i Malmö. Förra året anmäldes 112 brott av antisemitisk karaktär, men man räknar med ett stort mörkertal. Församlingen består av 650 medlemmar, men alla Malmö-judar är inte med i församlingen. Det kan bo upp till 2000 judar i Malmö. Då bör man ha klart för sig att församlingen i Malmö en gång räknade närmare 3000 medlemmar.

–Det framkom att säkerhetskostnaderna är höga, omtalar Mona. Rabbinen Shneur Kesselman har varit med om väldigt allvarliga incidenter och bland annat fått stora stenar kastade efter sig. Och eftersom han är chazzid så syns han verkligen. Judiska affärsidkare, lärare med flera yrkesgrupper har också råkat illa ut.

Malmö har blivit ökänt ute i världen för sin antisemitism.

–Fredrik Sieradzki talade om att när han varit ute och rest utomlands, som i Australien, hade alla judar kunskap om var Malmö låg. Så varför vill inte Ilmar Reepalu tala om antisemitism? Kan det vara för att de flesta av de 50 000 – 75 000 muslimer som bor i Malmö röstar på hans parti, Socialdemokraterna?

I Malmö finns en stor moské som ägs av Islamic Center, en

organisation som grundades av Libyens avpolletterade diktator Muammar Khadaffi.

Finns det då någon framtid för den judiska befolkningen i Malmö? Enligt Fredrik Sieradzki är svaret på den frågan ”nej”. Barn eller barnbarn till äldre judar flyttar till Israel, Stockholm eller andra länder/platser. Vill man av någon anledning bo kvar i Malmö talar man ogärna om att man är jude, liksom man inte bär kippa (judisk huvudbonad för män) eller davidsstjärna. Mona Erichsén säger:

–Någon i publiken sade att antisemitismen alltid har funnits. Då invände en annan att det inte förekom några trakasserier före den stora muslimska invandringen. När man kom till Sverige och gick omkring på gatorna viftades det med israeliska flaggor. I dag är vi tillbaka till det eviga hatet.

Situationen i Malmö är emellertid inte bara besvärlig för invånare av judisk börd, understryker Mona efter det ganska skakande mötet i Lund:

–Det rådde rätt stor samstämmighet om att ingen, jude eller icke-jude, har någon framtid i Malmö.

Mona Erichsén, som inte är av judisk börd, har själv valt att flytta från Malmö till Simrishamn. *Tommy Hansson*

Islamic Centers stora moské i Malmö grundades med hjälp av medel från Muammar Khadaffi.

Den iranska teokratin

Iran är en totalitär diktatur med ett teokratiskt statsskick. Systemet ger förvisso folket en viss möjlighet att välja sina ledare. Men eftersom det är väktarrådet som avgör vilka som har rätt att kandidera och vilka beslut som får tas är det inget annat än en låtsasdemokrati. Till skillnad från en demokratisk konstitution som skyddar minoriteten från majoritetens förtryck har Iran en konstitution som begränsar majoritetens vilja med hänvisning till Allah. Lagar såsom sharia är resultatet av de lärdas uttolkning av koranen och haditherna.

För att betraktas som en demokrati räcker det inte med att folket har rätt att rösta på ett antal kandidater som några höga präster har godkänt i förväg. Man kan inte ha medicensur och obefintlig yttrandefrihet om ett land ska kallas för demokrati. Och framförallt kan man inte diskriminera grupper som inte är muslimer i den statliga administrationen och bryta mot de mänskliga rättigheterna. Förvisso har kristna, judar och zoroastrianer rätt att jobba inom den statliga administrationen, men de har svårt att uppnå höga positioner. Dessa tre grupper har dock fem reserverade platser i parlamentet. Några sådana rättigheter saknar minoritetsgrupper såsom turkar, kurder, balucher och araber i den iranska konstitutionen. Iran har vidare fått stark kritik för sitt kärnvapenprogram som allvarligt hotar stabiliteten i det redan instabila Mellanöstern.

Kännetecknande för en islamisk stat är att den bygger på teokrati och inte på demokrati. Man kan med andra ord inte rösta bort statsreligionen som vi gjort i Sverige, där stat och kyrka har skilts åt. En teokrati bygger på att Gud styr landet och de som tolkar Allahs lag är de skrift- och rättslärda. Islam skiljer sig från andra religioner på så sätt att det är en allomfattande lära som sträcker

sig längre än till privatlivet och till den individuella moralen. Religionen har här blivit en politisk ideologi.

Innan revolutionen 1979 var Iran en monarki med anor 2 500 år bak i tiden. Den iranska shahen Mohammad Reza Pahlavi förde en västvänlig linje där landet hade goda kontakter med USA. Landet styrdes då av sekulära ideal trots att kulturen var starkt muslimsk. Detta fenomen kan jämföras med Turkiet där Kemal Atatürk från 1923 införde en stark sekulär stat som höll undan religionen från statens sfär. Det som dock skilde länderna åt är att Turkiet har utvecklats till en demokrati där folket har en reell makt över utvecklingen. När Ayatollah Khomeini genomförde revolutionen i Iran förvandlades gamla vänner till fiender och religionen blev oskiljaktig

fredrik.runebert@contra.nu

från staten.

Förutom att Irans system är odemokratiskt saknar landet en demokratisk tradition och kultur vilket gör att många iranier av religiösa skäl, enligt en Gallupundersökning från 2005 och 2006, motsätter sig en demokratisk inriktning. Ett annat problem är att landets olja gör att marknaden saknar de entreprenörer och innovatörer som kan skapa den öppenhet och det utbyte som en fri marknad medför. Råoljeexporten står för cirka 80 % av de totala exportinkomsterna och 50 % av statsbudgetintäkterna. Vidare står Irans privata sektor för enbart 20 % av den totala ekonomin.

Den iranska ekonomin bromsas av dyra subventioner för basvaror, en ineffektiv offentlig sektor med en krånglig institutionsstruktur samt statliga monopol. Resultatet av denna mix har blivit en brain-drain där högutbildade iranier söker lyckan i västvärlden i stället för att förstärka den iranska ekonomin. Ett annat resultat som hör ihop med det förra är en hög arbetslöshet som kräver en miljon nya arbetstillfällen varje år för att stävjas.

Även om en inhemsk efterfrågan har skapat en god utveckling för byggnadsindustrin, kommunikations-

och transportsektorn, gruvnäringen samt jordbruket bygger detta på en instabil grund eftersom Iran är så beroende av ett högt oljepris. Dessutom har sanktionerna mot Iran från USA och FN skapat problem. Dessa problem har president Mahmoud Ahmadinejad förvärrat genom att inta en mer konservativ linje där nationell självförsörjning är ett huvudmål. De iranska ledarna har försökt minska landets beroende av oljan genom att öka andra branschers vikt i samhällsekonomin samt genom privatiseringar av statliga företag. Hittills har dock försöken varit misslyckade.

Men den främsta anledningen till Irans underutvecklade ekonomi och demokrati är att islam ännu inte har genomgått den upplysning som kristendomen har tvingats igenom. I västvärlden är det i regel en självklarhet att stat och religion ska hållas isär. Det är majoritetens beslut eller individens rättigheter som är i fokus, inte vad en högre makt kan tänkas vilja att staten ska göra. Kristendomen har också filtrerats genom förnuftets och sekulariseringens filter vilket gjort att kristendomen inte längre utgör något större hot mot medborgarnas fri- och rättigheter samt framförallt medborgarnas möjligheter att tänka självständigt och fritt.

I dag är det religionen islam som är viktigast, inte folkets vilja. De parlamentskandidater och presidentkandidater som inte är tillräckligt religiösa diskvalificeras av väktarrådet innan de kan inhämta folkets mandat. Presidenten och parlamentet har heller inte rätt att bestämma utan det är den högsta ledaren ayatollah Ali Khameini som är utsedd på livstid och väktarrådet som avgör om ett politiskt beslut kan genomföras eller inte. Ett politiskt beslut måste nämligen gå igenom en granskning för att säkerställa att det inte strider mot islams religiösa skrifter. Detta är en totalitär och irrationell tillämpning av den amerikanska idén att beslut i parlamentet ska kunna granskas av en högsta domstol som prövar om förslagen överensstämmer med landets konstitution som i sin tur är ett försvar för medborgarnas fri- och rättigheter. Staten ska inte få göra vad som helst mot en minoritet, och individen är som bekant

både vår minsta och största minoritet. I Iran kan både president, parlament samt den högste ledaren och väktarrådet bryta mot mänskliga fri- och rättigheter i islams namn.

Några exempel på dessa religiösa lagar och regler är att en kvinna som har samlag före äktenskapet ska straffas med hundra piskrapp, att homosexualitet och äktenskapsbrott ska bestraffas med döden och att alkoholförtäring som stör grannarna ska bestraffas med åttio piskrapp. Vidare ska kvinnor klä sig i chador som täcker håret och hela kroppen för att män inte ska se att det finns vackrare kvinnor än sina egna fruar. Enligt Ayatolla Muhammed Ali Gerami är detta förklaringen till att skilsmässor är så vanliga i västvärlden medan de är mycket ovanliga i Iran.

En annan dimension av det teokratiska styret är att Iran har många detaljregler för alla former av vardagsbestyr. Gerami anser att kristendomen och judendomen är underlägsna islam på grund av att de enbart har 700 regler som ska följas. Islam har 700 regler

bara för att gå på toaletten, 700 regler för bön och för hur man ska tala med folk. Med sådana detaljregleringar blir det givetvis svårt att skapa en innovativ entreprenörsmarknad där nya idéer omsätts till affärsverksamheter och därmed högre levnadsstandard.

Det finns dock hopp för Iran. Innan upplysningen under 1700-talet fanns det fritänkare som vågade ifrågasätta religionens irrationella dogmer såsom att jorden var universums centrum. I Iran finns det självständiga tänkare som kritiserar det iranska systemet och islams irrationella dogmer via bloggar och podradio. Många iranier får även information från utlandet via parabler. Utöver det har det funnits små öar av demokratisk kultur som kan utgöra förebild för ett framtida iranskt samhälle. Ekonomen Amartya Sen påpekar i sin bok *Identity and violence – The illusion of destiny*, att demokrati i betydelsen vald styrelse har funnits i flera sekler i staden Susa i sydvästra Iran. De som menar att den iranska kulturen omöjligen kan förenas med

demokrati har således fel.

Hur ska västvärlden då stärka dessa individer som riskerar sina egna liv och sitt eget välstånd för frihetens idéer? Mr Behi är debattör och bloggare som anser att USA gör helt fel. I ett podradioprogram berättar han om sina problem med att få visum. Han stämde möte med det amerikanska generalkonsulatet i Dubai i Förenade Arabemiraten där han fick besvara en massa frågor och gå igenom fyra eller fem säkerhetskontroller. Men på grund av att han inte hade tillräckligt stora tillgångar i Iran som garanterade att han skulle åka tillbaka fick han ett nej. Men han gav inte upp.

I Turkiet genomgick han samma procedur, men med mer legitima frågor. Där fick han ett ja. Men på grund av att han fått nej i Dubai var han tvungen att försöka igen på samma ställe. Det gjorde han, men den här gången hade han fixat tillgångar i Teheran. Då fick han veta att tjänstemannen inte bara menade att han skulle äga en tillgång i Iran utan även ha starka ekonomiska band till sitt land. När Behi berättade om sin ansökan i Turkiet fick

han till svar att det inte gick att jämföra eftersom Turkiet är en liberal demokrati. Det slutade med att han inte fick studera i USA. Är det att hjälpa självständiga iranier att fortsätta tänka för egen maskin?

Precis som Ronald Reagan utmanade Sovjetimperiet och kallade det vid sitt rätta namn, dvs. onskans imperium, bör västvärlden i dag tydligt utmana Irans styre och kalla det vid sitt rätta namn, dvs. en av onskans axelmakter. Västvärlden bör även som Ronald Reagan i tydliga ordalag ge stöd åt det iranska folket som vill bli av med diktaturens ok. Reagans ord vid Berlinmuren 1987 hade stor betydelse för de motståndsgupper som var aktiva i exempelvis Baltikum och Polen. Därför är det viktigt med organisationer såsom *Muslims against Sharia* som sprider kunskap om islam främst till muslimer för att avslöja de fundamentalister som använder religionens namn för att begå brott mot mänskligheten. Västvärlden måste börja identifiera sina vänner för att kunna hjälpa det iranska folket.

CONTRA

5 1986...

I Contra nummer 5 1986 presenterades mottagaren av Contras frihetspris – fil dr Sven Rydenfelt. I decennier hade Sven Rydenfelt gått mot strömmen och talat ut om marknadsekonomins förtjänster. Det gjorde att den svenska nationalekonomins nestor aldrig blivit professor utan hade titeln "universitetslektor". Det var först under Carl Bildts regering 1991 som Sven Rydenfelt fick professors namn. Men då var han redan sedan länge pensionerad.

Dietmar Kröhnert berättade om "Kinnekulle", det svenska fartyg som hittades övergivet på Östersjön. Fartyget hade lastat kol i Polen och besättningen försvann 1948. Fartyget hittades till havs lätt brandskadat, men alls inte så att besättningen hade behövt överge det. Maten stod orörd framdukad på bordet och besättningens landgångskläder var borta. Uppgifter har cirkulerat om att besättningen setts i Polen, Lettland och Sibirien.

Det har också hävdats att fartyget hade tagit upp flyktingar från det kommunistiska Polen. 1986 hade kaptenens hustru gett upp hoppet. Hon insåg att maken avlidit, men grämdes över att hon aldrig fick veta vad som egentligen hänt. Friheten i Sverige hette en ny folkrörelse med Andres Küng som ordförande. Andres Küng hade tidigare fått Contras frihetspris och satte igång en rörelse som med tiden slogs ihop med Medborgarrättsrörelsen.

...för tjugofem år sedan